

ZNAMENIE

štyroch

CONAN DOYLE

I.

Kriminalista vedcom.

Sherlock Holmes vzal fľaštičku s podstavca na krbe a vytiahol podkožnú striekačku z úhľadnej, kožou potiahnutej skrinky. Dlhými, bielymi a nervóznymi prstami nasadil injekčnú ihlu a vysúkaľ si rukáv na ľavom pleci. Očami skúmal žilky a nervy predlaktia a zápästia, ktorých okolie bolo posiate škvrnkami a početnými znamienkami po pichnutí. Konečne našiel vhodné miesto, stisol malý piestik a sadol si s výrazom uspokojenia do kresla.

Cez mnoho mesiacov som bol trikrát denne svedkom takéhoto divadla no, nemohol som sa s tým smieriť. Naopak, každým dňom pribúdala môj odpor k pohľadu na takéto predstavenie, a myslel sa mi protestne búrila. Vždy znovu som si sľuboval, že mu zahatím tento návyk, ale stretol som sa len s jeho odmietavým chladom. Jeho obrovská sila, veliteľské spôsoby a mnohé skúsenosti mi zkrížovali plán a umlčaly ma.

Ešte to isté popoludnie mi skrytá, vrtošivá, vnútorná sila zabránila, aby som sa nezamiešal do jeho záležitostí.

»Čo to máš dnes«, opýtal som sa, »morfium, alebo kokain?«

»Kokain«, povedal, odvrátiac zrak od starej načernalej knihy, »sedem percentný roztok. Chceš to skúsiť?«

»Nie, odvetil som odmietavo.« Moja telesná schránka neprešla ešte Afganistanom. Nevidím v tom nič priťažlivého.«

Zasmial sa na prudkosti s akou som mu to povedal.

»Možno, že máš pravdu. Myslím, že to má rozhodne zlý vplyv na fyzickú stránku človeka. No, skvelý, povzbudzujúci účinok na zjasnenie mysle a duševnej koncentrácie, u mňa potlačuje tento sekundárne významný účinok na telo.«

»Ale uznáš«, povedal som prísne. »Spočítaj výhody! Tvoj mozog, ako hovoríš, sa tým možno prebúda a rozjasňuje, ale je to predsa patologický a chorobný proces, ktorý môže mať za následok stálu slabosť. Dobre vieš, akú neblahú reakciu to má na teba. Prečo by si mal pre prechodný pôžitok riskovať stratu sil. Pamätaj, že hovorím ako lekár.«

Nezdal sa byť dotknutý mojou rečou. Spojil si konce prstov, oprel lakte o operadlo kresla, a to nikto, kto má chuť ku konverzácii.

»Môj mozog«, povedal »rebeluje proti nečinnosti. Daj mi nejaký problém, prácu, aritmetickú hádanku, alebo najspietilejšiu analýzu a ja sa octnem vo svojom ovzduší. No, nenávidím obyčajný život. Dychtím po duševnom povznesení a preto som si vyvolil svoje podivné zamestnanie, alebo lepšie povedané stvoril ho, lebo som jediným svojho druhu na svete.«

»Jediný amatérsky detektív?« spýtal som sa zdvíhajúc obočie.

»Jediný neúradný, poradný detektív«, odvetil. »Som posledným a najvyšším odvolávacím súdom odhalenia. Keď sú Gregson, alebo Lestrade, alebo Anthony Jones, vedľa so svojimi dôkazmi a stopami, ako to obvykle býva, prípad predostrú mne. Skúmam údaje ako odborník, ktorého mienka je rozhodujúca. Moje meno sa

nikdy neoctne v novinách. Odmenou mi je radosť z toho, že odhalím pozadie a pohnútky prípadov.

»Skutočne«, povedal som úprimne. »Mám skúsenosti s tvojimi metódami v prípade Jeffersona Hope. Nikdy v živote som nebol ničím ešte tak uchvátený, ako tým prípadom. Napísal som o tom román pod fantastickým titulom.«

Pokrútil bez nadšenia hlavou.

»Čítal som to,« povedal. »Nemôžem ti ani pri najlepšej vôli gratulovať. Pátranie a odhalovanie prípadov je presná veda a má byť vtesnaná do takého istého bezcitového procesu. Ty si sa pokúšal prepliesť všetko romantizmom, čo vlastne dáva románu charakter milostnej zápletky.«

»Ale romantika v tom bola«, protestoval som. »Nemôžem znehodnocovať faktá.«

»Niektoré skutočnosti môžu byť zatajené, ale smysel pomerov má byť pozorovaný zo stanoviska pojednania. Jedinou základňou v tom prípade, ktorý bol hodný citového vyličenia, bolo zaujímavé analytické odôvodnenie, vychádzajúce od účinkov k príčinám a podnetom.«

Priznávam sa, že som sa zmýlil v spôsoboch zachytenia prípadu a oddával som sa vo svojej samoľúbosti od líčenia deja. V rokoch spoločne prežitých so Sherlockom Holmesom na Baker Street som zistil, že márnomyseľnosť a obľuba v poučovaní boli typickým rysom môjho tíchého spoločníka. No, neodvážil som sa k žiadnej poznámke, alebo obrane.

»Moje skúsenosti prenikly najnovšie aj do kontinentu,« povedal Holmes, naplňujúc pri tom svoju starú fajku zo šípkového dreva. »Minulý týždeň som pomáhal a radil Francois le Villardovi, ktorý ako vieš patrí medzi popredných francúzskych detektívov. Má rýchlu a skvelú intuíciu, obvyklú u Keltov, ale nedokonalý v širšom okruhu v exaktných vedomostiach, ktoré sú základom k vyšším kombináciám. Prípad bol paralelný s prípadmi, ktoré sa vyskytli v Rige r. 1857 a druhý v St. Louis v r. 1871. Oboznámil som ho s nimi. Toto mu pomohlo dôjsť k pravdivému rozlúšteniu prípadu. Tu je list, ktorý som dostal dnes ráno, ako uznanie za svoju pomoc.«

Vytiahol hárok papiera cudzej výroby. Prebehol som očami po riadkoch, zachytiac výrazy obdivu a uznania, vyjadrené vo francúzštine slovami magnifiques, coup de mittres a tours de force, ktorými sa heňzil Francúzov list.

»Píše ako žiak svojmu učiteľovi«, povedal som.

»Cení si moje rady vysoko,« povedal Holmes žiariac v tvári. »Je sám dosť nadaný a má už dve vlastnosti z troch, ktoré úspešný detektív musí mať vkorenené. Má pozorovací a pátrací talent, chýbajú mu teda len vedomosti a tie získa časom. Teraz prekladá moje literárne práce do francúzštiny.«

»Tvoje literárne práce?«

»Ach, ty si nevedel?« smial sa. Yes. Som literárnym vinnikom niektorých krátkych monografií technického rázu. Tu napríklad jedna s nadpisom »Rozlišovanie medzi popolmi rozličných tabakov«. Rozviedol som tam rozdiel medzi stoštyridsiatymi druhmi popola z cigár, cigariet a fajkového tabaku. V kriminálnom smere je to veľmi dôležité a privádza to na stopu. Vycvičenému oku musí byť jasný rozdiel medzi čiernym popolom Trichinopoly a bielym práškom bird's eye, ako medzi kapustou a zemiakom.«

»Si pozoruhodným géniom v zdanlivých maličkostiach,« poznamenal som.

»Nepodceňujem ich dôležitosť. Tu je moje druhé pojednanie o rôznych stopách nôh, s poznámkami o užívaní parížskej sádry, ako ochranného prostriedku proti odtlačkom. Ďalej je tu zaujímavá práca o odtlačkoch rúk, s litografiami rúk námorníkov, skladateľov, povaľačov, brúsičov diamantov atď. Toto má nesporný veľký význam vo vedeckom stopovaní, zvlášť v prípadoch, ktoré predchádzajú kriminálnym sklonom. Ale unavujem ňa s tým.«

»Vôbec nie,« odvetil som rozhodne. »Nanajvýš ma to zaujíma. Najmä od toho času, ako si to začal uvádzať aj do praxe. Ale práve si hovoril o pozorovaní a úsudku. Myslím, že jedno podmieňuje druhé.«

Usadil sa v kresle a vypúšťal modré obláčky dymu z fajky hovoriac: »Napríklad pozorovanie mi prezrádza, že si bol na Wigmore Street na poštovom úrade dnes ráno, ale úsudok mi prezrádza aj to, že si podal telegram.«

»Správne,« povedal som. »Ale ako si na to prišiel, keď som sa o tom nikomu nezmiel.«

»To je veľmi jednoduché,« povedal, baviac sa na mojom prekvapení. »Pozorovanie mi prezrádza, že máš trochu načervenalú hlinu na podpätku. Práve oproti pošte na Wigmore Street rozkopali chodník a hlina vykopaná z jamy sa nedá pri vchode na poštu dosť dobre obísť. Nikde v susedstve sa nenachádza hlina takej červenkavej farby. Toto je výsledok môjho pozorovania. Ostatok som prenechal úsudku.«

»Ako ňa teda napadol telegram?«

»Vedel som, že si nepísal list od toho času, ako sme ráno sedeli spolu. Vidím, že na písacom stole máš celý hárok známok a silný sväzok korešpondenčných listkov. Keď teda preskúmame všetky faktá, ostáva len možnosť podávania telegramu.«

»Celkom tak, ako hovoríš,« odvetil som po krátkom premýšľaní. »No nebudeš to pokladať za bezočivé, keď podrobím tvoje teórie aj prísnejšej skúške?«

»Naopak, to ma len zachráni od použitia druhej dávky kokainu.«

»Pamätám sa, ako si hovoril, že je ťažké pre človeka, skúmať individualitu nejakého predmetu dennej potreby, aby sa mohly z toho vzniesť nejaké vzťahy k charakteru majiteľa. Povedal by si mi svoju mienku o charaktere a vlastnostiach človeka, od ktorého som nedávno dostal tieto hodinky?«

Podal som mu hodinky, baviac sa v duchu nad svojím nápadom, pretože som bol vopred presvedčený, že v tejto skúške neobstojí. Vzal hodinky, pozrel na ciferník, otvoril ich a skúmal stroj, najprv očami a potom silným zväčšovacím sklom. Len ťažko som sa zdržal smiechu, keď mi ich s výrazom zahanbenia vracal nazad.

»Ťažko o nich niečo povedať,« poznamenal. »Hodinky boli nedávno čistené a toto ma okradlo o mnohé stopy a faktá.«

»Máš pravdu,« odvetil som. »Boly čistené krátko predtým, než som ich dostal.«

»Hoci je môj úsudok neuspokojujúci, no neskončil som ešte s ním,« povedal dívajúc sa pri tom na povalu. »Súdím, že hodinky patrily tvojmu bratovi, ktorý ich zdedil po otcovi.«

»Na tú stopu ťa priviedly asi písmená H. W., vryté vzadu na hodinkách?«

»Celkom tak. W. je iniciálka tvojho mena. Dátum na hodinkách, ako aj iniciálky sú staré asi päťdesiat rokov. Boly teda ryté predošlou generáciou. Skvosty a cennosti dedí obyčajne najstarší syn, ktorý má obvykle to isté meno, ako otec. Tvoj otec zomrel pred mnohými rokmi, hodinky sa teda bezpochyby octly v rukách tvojho brata.«

»Celkom tak, vieš ešte niečo iné o tom?«

»Bol to muž v základe neporiadny a nedbalý. Premeškal všetky svoje existenčné možnosti, prosperuje s jedného dňa na druhý a konečne zomrel ako opilec. To je všetko, čo môžem o tomto prípade súdiť.«

Vyskočil som zo stoličky a začal som sa nervózne prechádzať po izbe s pocitom horkosti v srdci.

»To sa skutočne nesrovnáva s tvojou dôstojnosťou. Dozvedel si sa históriu o mojom nešťastnom bratovi z môjho vyprávania a teraz to chceš použiť ako samostatnú dedukciu. Nemôžeš očakávať, že ti uverím, keď mu budeš tvrdiť, že si to všetko vyčítal z hodiniek! Je vtom určitý druh šarlatánstva.«

»Milý doktor,« povedal láskave. »Bral som celú vec ako abstraktný problém a uistujem ťa, že len keď si mi pod hodinky dozvedel som sa, že si mal brata.«

»Ako je potom možné, že si prišiel na pravdivé faktá?«

»Ach, to je vec šťastia. Mohol som povedať len to, čo sa približovalo pravdepodobnosti. Skutočne som neočakával, že posudok bude taký verný. Čo ťa ti zdá divné na celej veci je to, že nezvykneš sledovať môj myšlienkový pochod, alebo pozorovanie bezvýznamných skutočností na ktorých môže záležať mnohé. Napríklad, začal som s konštatovaním, že tvoj brat bol neporiadny. Keď si všimaš spodnú časť hodiniek, zbadáš, že nie je pošrámaná len na dvoch miestach, ale má zárezy a stopy po nedbalom zaobchádzaní s hodinkami, po celej kovovej časti. Svedčí to o tom, že tvoj brat nosil hodinky vo vrecku spolu s mincami a kľúčami. Je potom pre každého jasné, že muž, ktorý nosí také drahé a vzácné hodinky nedbale vo vrecku, nemôže byť milovníkom poriadku. Prirodzene, že potom v rozobraní takéhoto malicherného prípadu sa môže vyformovať povahový rys, ktorý sa tak isto prejaví aj vo väčších a vážnejších veciach.«

Prikývol som na znamenie súhlasu.

»Je prízračné u majiteľov zástavárne v Anglicku, že keď berú hodiny do zástavárne, vyryjú číslo listku na zadnú vrátornú stranu hodiniek, aby takto zamedzili omylu. Lupou som takto zistil nie menej ako štyri čísla. Fakt, že tvoj brat chodil často do zástavárne. Druhotný fakt — tvoj brat bol prechodne aj v dobrom finančnom postavení, keď si hodinky znovu a znovu vymieňal. Konečne, pozri sa na vnútorný pliešok, v ktorom je kľúčová dierka. Všimni si tisíce zárezkov okolo nej, spôsobených pri vsúvaní kľúčika. Len opilec otvára akýmto hrubým spôsobom hodinky a nájdeš to bezpochyby na každých hodinkách, ktoré sú vlastníctvom notorického pijana. Natahujú ich obyčajne v noci, a zanechávajú takto stopy, spôsobené neistou a nervóznou rukou. Je v tom nejaké tajomstvo?«

»Všetko je jasné ako denné svetlo,« odvetil som v úžase. »Mal som mať viacej dôvery v tvoje zázračné schopnosti.«

Vtom zaklopal niekto na dvere a vstúpila naša domáca, nesúc na podnose navštivenku.

»Nejaká mladá dáma, pane,« povedala, obrátia sa smerom k môjmu spoločníkovi.

»Miss Mary Morstan«, čítal. »Hum! Nemôžem si už spomenúť na tu meno. Povedzte mladej panej, aby prišla, Mrs. Hudson. Neodchádzaj doktor, prajem si, aby si ostal.

II.

Výpoveď.

Miss Morstan vstúpila s pevným krokom a strojeným kludom do izby. Bola mladá, plavovláska, starostlivo začesaná a oblečená podľa najnovšej módy. Rysy v tvári nemala celkom súmerné a nebola ani priveľmi krásna, ale robila dobrý, sladký dojem. Prispievaly k tomu najviac veľké modré oči, sympatické a s vážnym výrazom. Všimol som si, že si sadla na ponúknuté miesto, že sa jej triasly pery, chvely ruky a prejavovali sa na nej všetky známky vnútorného vzrušenia.

»Prišla som k vám Mr. Holmes«, povedala, »pretože ste už raz pomohli mojej zamestnávateľke Mrs. Cecil Forrester, rozriešiť domáce zápletky. Urobila na ňu veľký dojem vaša láskavosť a šikovnosť.«

»Mrs. Cecil Forrester,« opakoval zamyslene. »Pamätám sa, že som jej v niečom pomohol, ale bol to veľmi jednoduchý prípad.«

»Ona o tom inak zmýšľa. No, môj prípad nebudete pokladať za taký jednoduchý. Len ťažko si viem predstaviť, spietilejšiu a podivnejšiu situáciu, ako tú v ktorej sa nachádzam.«

»Rozprávajte nám o svojom prípade«, povedal úsečným obchodným tónom.

»Stránka«, povedala Miss Morstan, »skutočnosť je takáto. Môj otec bol dôstojníkom v indickom pluku a poslal ma domov, keď som bola ešte dieťa. Matka bola mŕtva a nemala som v Anglicku žiadnych príbuzných. Umiestili ma v pohodlnej penziónate v Edinburghu a tam som ostala do svojho sedemnásteho roku. V r. 1878 bol môj otec kapitánom pluku a dostal dva mesiace dovolenky na návštevu vlasti. Oznámil telegraficky svoj príchod a jeho telegram bol plný pozornosti a lásky. Keď prišiel do Londýna vyhladala som ho ihneď v jeho hoteli. Tam mi povedali, že kapitán Morstan pred nejakým časom odišiel a ešte sa nevrátil. Čakala som celý deň bez toho, že by som sa o ňom niečo dozvedela. Na radu riaditeľa hotela, som ešte tú noc oznámila všeobecne policii. Po pátranie

sa skončilo s neúspechom a od vtedy som nepočula ani slovka o mojom otcovi. Prišiel so srdcom plným nádeje, že nájde pokoj a pohodlie a miesto toho...«

Vložila si tvár do rúk, aby zakryla svoje pohnutie pred prítomnými.

»Dátum?« opýtal sa Holmes, otvárajúc svoj poznámkový sošit.

»Zmizol tretieho decembra 1878, asi pred desiatimi rokmi.«

»Jeho kufor?«

»Ostal v hoteli. Nebolo v ňom nič, čo by poukazovalo na nejakú stopu, okrem šiat, kníh, a zvláštností, ktoré si priniesol z Indie.«

»Mal nejakých priateľov v meste?«

»Len jedného, o ktorom vieme. Bol to major Sholto u toho istého pluku 34. bombayská infanteria. Major sa na nejaký čas vrátil do Anglicka, ale potom sa usídlil v severnom Norwoode. Spojili sme sa s ním, no, on nevedel ani o tom, že môj otec bol v Anglicku.«

»Zriedkavý prípad,« poznamenal Holmes.

»Dosiaľ som vám neopísala najzaujímavejšiu časť tohto prípadu. Asi pred šiestimi rokmi, presne štvrtého mája 1882 objavil sa v Times inzerát, v ktorom sa neznámy inzerent dopytuje po Miss Mara Morstan a poznamenáva, že to bude pre ňu rozhodne výhodné. Na radu Mrs. Cecil Forrester u ktorej som sa vtedy zdržovala, oznámila som svoju adresu do novin. Ten istý deň prišiel poštou malý balík adresovaný na mňa, ktorý obsahoval veľkú, žiarivú perlu. Nenašla som pripojený ani riadok nejakého vysvetlenia. Odvtedy každý rok, v ten istý deň prichádzala podobná krabica s podobnou perlou, bez stopy po odosielateľovi. Sám môžete posúdiť, aké sú nevšedne krásne a drahocenné.«

Medzi rečou otvorila krabicu a ukázala nám šesť najkrajších perál, aké som kedy videl.

»Vaša výpoveď je veľmi zaujímavá,« poznamenal Holmes. »Stalo sa vám okrem toho ešte niečo?«

»Ano, dnes. Dnes ráno som dostala tento list a prišla som k vám, aby ste si ho prečítali a posúdili.«

»Thank you,« povedal Holmes. »Obálku prosím tiež. Známa Londýn S. W. Dátum 7 júla. Mužský odtlačok prsta v rohu — pravdepodobne poštár. Výborná akosť papiera. Obálky za šesť pencí balík usúdený rukopis. Nižšia adresa.«

Buďte pri treto stĺpe s ľavej strany Lyceum Theatre, dnes večer o 17. hodine. Ak sa obávate privedte si dvoch priateľov. Ste podvedené dievča a dosiahnete spravodlivosť. Neprivedte políciu. Ak sa podľa toho nezachováte, všetko bude márne.

Váš neznámy priateľ.

»Well, toto je veľmi zaujímavé tajomstvo. Co zamýšľate podniknúť Miss Morstan?«

»Prosím vás o radu.«

»Pôjdeme teda s vami, s Dr. Watsonom, ktorý predtým spolu so mnou pracoval. Musíte sem znovu prísť o šiestej a nesmiete sa omeškať. Povedzte mi ešte, či rukopis listu, je totožný s písmom na krabiciach, v ktorých ste dostávali perly.«

»Mám ich tu,« povedala a podala mi šesť kúskov papiera.

»Ste skutočne vzorným klientom.«

»Pozrime sa teda na to.« Rozložil papiere po stole a pozorne ich skúmal.

»Písmo je neprírodné a umele zmenené, okrem listu. No, tam tiež nič nepoukazuje na autora. Pozri sa aké výrazné a vypučené grécke je a všimni si ťahy pri písмене s sú bezpochyby písané tou istou rukou. Nechcem vo vás živiť falošné nádeje Miss Morstan, ale povedzte mi, či je nejaká podobnosť medzi písmom vášho otca a týmto rukopisom?«

»Vôbec nie.«

»Očakával som, že to poviete. Budeme o šiestej pripravení na váš príchod. Dovolíte, aby som si podržal vaše listy, rád by som ich neskoršie preskúmal. Do videnia.«

»Do videnia,« povedala návštevníčka, odovzdala mi všetky veci a vytratila sa.

»Aká okúzľujúca žena!« povedal som, obrátiac sa k Holmesovi.

Holmes si dal do úst fajku a vyvrátil oči smerom k povale.

»Okúzľujúca, nepozoroval som. Musíš sa zerať na klienta, ako na faktora v probléme. Citové zameranie a oddávanie sa dojmom, sú odporcovia jasného a nezastreného konštatovania. Uistujem ňu, že najpôvabnejšia žena, ktorú som kedy videl, bola pred niekoľkými rokmi odsúdená na smrť, pretože otráвила svoje tri deti, aby jej vyplatili ich životné poisťky. Takýto je nízký odraz života a preto sa nikdy nedaj hvátiť dojmom.«

»No v tomto prípade...«

»Holmes ma prerušil a sústredil moju pozornosť na kopu papierov.

»Pozri sa na tieto dlhé listy. Podobajú sa obyčajným listom, ako vajce k vajcu. Toto d by mohlo byť a tak ako l by mohlo byť celkom dobre e. Charakter ľudí sa dá vyčítať z dlhých listov, aj keď je písmo nečitateľné. Možno znamená určité kolísanie a vrtkavosť v k's a samolúbosť pri začiatkových písmenách. Teraz na chvíľu odídem, musím si niečo zistiť. Prečítaj si niečo zatial sa vrátim.«

Sadol som si k obloku a pokúšal som sa čítať, ale zabránili mi v tom myšlienky na Miss Morstan, ktoré stále na mňa doliehaly. V duchu som si predstavoval jej úsmev, počul som jej bohato hlboký 'ón hlasu a rozmýšľal som o tajomstve, ktoré obostieralo jej život.

III.

Pokus o rozlúštenie.

Keď sa Holmes vrátil, bolo už pol šiestej. Bol čulý, horlivý a v dobrej nálade, ktorá sa v jeho prípade menila v úlade s nápadmi a vrtochami jeho obyčajnej depresie.

»Myslím, že v tom prípade sa neskrýva žiadne tajomstvo,« hovoril, berúc pri tom šálku čaju, ktorú som mu pripravil. »Okolnosti a dôkazy pripúšťajú, len jedno vysvetlenie.«

»Čo? Rozlúštil si to už?«

»Well, to by bolo na dnes príliš mnoho, odhalil som len veľmi sľubnú skutočnosť. No detaily sú mi ešte stále nejasné. Hľadal som na zadných stranách Timesu, a zistil som, že ten istý major Sholto zomrel dvadsiatehoosemeho apríla 1882.«

»Nevieš, akú to môže mať spojitosť a dôležitosť.«

»Prekvapuješ ma. Vysvetlím ti to teda. Kapitán Morstan zmizne a jediná osoba, ktorá ho v Londýne pozná je major Sholto. Major Sholto zapiera, keď sa dozvedel, že kapitán Morstan bol v Londýne. O štyri roky Sholto zomiera. Týždeň po jeho smrti, obdrží dcéra kapitána Morstana balíček s drahocenným obsahom. Toto sa od toho času pravidelne opakuje. Teraz dostane list, v ktorom autor píše, že je klamaná. Aké iné bezprávie to môže byť, než zmiznutie jej otca. Preto by sa zasielanie darov bolo odohrávalo len po Sholtovej smrti. Sholtov de-

dič bezpochyby vedel o tajomstve a istých nárokoch, ktoré chcel takto vyrovnaf. Vyskytujú sa tu, pravda, ešte mnohé ťažkosti a nejasnosti, ale dnešnov večerná expedícia ich všetky rozlúšti. Miss Morstan práve prichádza. Si pripravený, poďme jej teda v ústrety.«

Vzal som si klobúk a svoju ťažkú palicu, pričom som spozoroval, že Holmes vytiahol revolver zo zásuvky písacieho stola a vložil si ho do vrecka. Naraz mi oolo jasné, že naša noc môže mať vážny priebeh.

Miss Morstan bola oblečená v tmavom kabáte. Zdalo sa, že sa spamätala, ale v tvári bola ešte stále bledá. Akokoľvek, dokonale sa ovládala. Holmes jej položil niekoľko otázok a ona vysvetľovala.

»Major Sholto bol veľmi dobrým priateľom môjho otca. Prežili spolu najväčšiu časť života, na Adamitských ostrovoch, pri tom istom pluku. Mimochodom na otcovom písacom stole sa našiel zaujímavý papier, ktorému sme nemohli porozumieť. Priniesla som ho so sebou, ak by vás zaujímal.

Holmes pozorne rozbalil papier a polčzil si ho na koleno. Pomocou zväčšovacieho skla ho systematicky skúmal.

»Je to papier domácej, indickej výroby. Diagram na ňom sa zdá byť časťou veľkej budovy s mnohými sálami, chodbami a prechodmi. Na jednom mieste je malý krížik, písaný červenastým atramentom a nad ním ceruzkou nadpísané »3.37 zľava«. V ľavom rohu je zaujímavý hieroglyf v podobe štyroch krížikov v jednej čiare, ktorých ramienka sa dotýkajú. Stranou je napísané »Znamenie štyroch — Jonathan Small, Mahomet Singh, Abdullach Khan, Dost Akbar.« Priznávam sa, že som ešte nezbadal žiadnu súvislosť, ale viem, že tento dokument je veľmi dôležitý. Papier je vytrhnutý z notesa, pretože obidve jeho strany sú zachovalé a čisté.

»Papier sme vytrhli z otcovho zápisníka«.

Pctom sme nasadli do koča a vyrazili smerom k cieľu. Bol septembrový večer a hoci ešte nebolo sedem hodín, okolitá tma a hustá hmľa zahaľovali mesto. Žlté, do hmly ťažko prenikajúce lúče osvetlených, okolitých domov a pouličných lánip, pôsobily strašidelným dojmom. Nedám sa tak ľahko strhnúť« dojmami, ale ťažký, kalný večer, kombinovaný s našim tajným poslaním mi deprimoval nervy. Pozoroval som, že tie isté pocity trápily aj Miss Morstan. No, Holmes sa zdal byť povzneseným nad tieto vplyvy a dojmy. Robil si poznámky a podopíeral si svoj zápisník kolénom.

Pri vchode do Lyceum Theatra sa už množily zástupy ľudí. Leť ťažko sme sa dostali k tretiemu stĺpu, ktorý bol miestom nášho rendezvousu, pred malého, tmavého, čulého chlapa v obleku kočiša.

»Vy doprevádzate Miss Morstan?«, opýtal sa.

»Som Miss Morstan a títo dvaja pánovia sú moji priatelia«, povedala.

Uprel pár pátravých očí na nás a povedal trochu úskočne. »Odpustte Miss, ale som vás žiadal, aby ste neprivedli so sebou policajného dôstojníka«.

»Dávam na to slovo«, odvetila.

Chlap prenikave zapískal, načo sa priblížil koč a pouličný Arab otvoril úslužne dvere. Chlap, ktorý nás oslovil, vylietol na sedadlo kočiša a my sme zaujali miesta vo vnútri koča. Vyrazili sme do hmľistých ulíc Londýna.

Situácia bola vážna, lebo sme boli neznámym človekom unášaní na neznáme miesto. Miss Morstan bola pevná a pri jasných smysloch. Snažil som sa ju pobaviť a rozveseliť svojimi dobrodružstvami, ale sám som bol situáciou dosť sklúčený. Zpočiatku som mal dojem, že smer, ktorým uháňame mi je známy, ale potom, hádam vplyvom mojich obmedzených znalostí Londýna a hustej hmly, som stratil orientáciu. Holmes ani v tejto situácii nesklamal a opakoval si nahlas mená ulíc, ktorými sme prechádzali.

»Rochester Row«, hovoril si. Teraz Vincent Square. Prichádzame na Vauxhalul Bridge Road. Robili sme zbytočnú zákrutu. Teraz sme na moste. Vidiš odrazy svetla na hladine? Wordsworth Road, pokračoval. »Priory Road. Robert Street. Cold Harbour Lane. Nezdá sa, že by nás náš vodca viedol do slušnej štvrťi.«

Dostali sme sa skutočne do otáznej a zakázanej zóny. Dlhé rady tmavých tehlových domov. boly vystriedané na rohoch eleganciou hostiniev. Potom nasledovaly rady dvojposchodových úhľadných vil so záhradkami. Konečne aj tieto sa vystriedaly nekonečným radom obrovských tehlových budov — oblúd, ktoré mesto vyvrhlo na svoj pokraj.

Koč zastavil pred bránou tretieho domu v tejto rade. Dom, ako aj všetky ostatné v susedstve, bol ponorený v tmu a len malé svetielko prenikalo odniekiaľ z kuchyne. N. naše zaklopanie otvoril náhle dvere hindustánsky sluha v žltom turbáne, bielom plášti a žltých nohaviciach. Zdalo sa byť niečo divné v tejto orientálnej postave, ktorá stála pri obyčajných dverách, tretoradého predmestského domu.

»Sahib vás očakáva«, povedal a vtom sa ozval v vnútra vysoký, tenký hlas.

»Uved' ich do môjho khitmutgaru! Uved' ich priamo ku mne!«

IV.

História holohlavého muža

Nasledovali sme Hinda špinavou, obyčajnou chodbou až ku dverám napravo v chodbe. Žiara žltkavého svetla nám vpadla do očí. V jej strede stál malý muž s vysokým čelom a šticou červených vlasov, ktoré lemovaly okraje jeho hlavy. Plešina na vrchu hlavy mu svietila, ako sklenená guľa na slnku. Raz sa usmial na nás, druhý raz zväžnel a tak sa nedal vypozerovať výraz jeho tváre. Odhliadnuc od jeho plešiny, odhadol som jeho vek na tridsať rokov.

»Váš sluha, Miss Morstan«, opakoval stále vysokým, prenikavým hlasom. »Váš sluha pánovia. Vstúpte prosím do mojej svätynie. Malá izba, ale zariadená podľa môjho vkusu.«

Všetci sme boli prekvapení nevšedným leskom izby. Ťažké, zlatom vyšívane záclony a koberce, na nich skvostné orientálne vázy. Pri chôdzi na kobercoch, borily sa nohy ako do piesku, alebo machu. Dve veľké tigrie, čiastočne vypchaté kože, dýchaly džunglou Východu a obrovské kly v rohu hrozivo vyhrážaly. V strede izby bola obrovská strieborná lampa s neviditeľnou žiarovkou. Vzduch bol naplnený nejakou aromatickou vôňou.

»Mr. T. Sholto« povedal malý muž, usmievajúc sa pritom. To je moje meno. »Vy ste Miss Morstan a tito pánovia...?«

»To je Mr. Holmes a to Dr. Watson.«

»Posaďte sa prosím, som ochotný ihneď začať«, povedal. »Môžem vám dať informácie a čo viac, presadiť vaše právo, Miss. Nezáleží mi na tom, čo povie môj brat Bartholomew. Urobím to kvôl vám, Miss. Som rád, že máte so sebou nielen sprievodcov, ale súčasne aj svedkov toho, čo poviem. Len traja z nás, môžu smelo osvetliť pozadie situácie, ale bez votrelcov, bez polície a úradníkov. Môžeme sa o všetkom uspokojivo dohodnúť medzi sebou, bez zásahu zvonku. Nič by Bartholomewa tak neznepokojilo, ako nebezpečie zásahu verejnosti.«

Sedel na nízkom kresle a spytavo pozeral slabými, vodovými, modrými očami na nás.

»Čo sa nás týka«, prehovoril Holmes, »čokoľvek poviete, nedostane sa ďalej od našich uší.«

»That is well«, povedal nadšene. »Môžem vám ponúknuť pohár Chianti, alebo Tokay, Miss Morstan? Nie? Predpokladám, že nefajčíte a zbytočne by som vás núkal vonným tabakom z Východu.«

Pohodlne sa usadil, zapálil si fajku — kus umenia indického zlatotepca a skrížil si ruky na prsiach.

»Keď som sa odhodlal so všetkým vás soznámiť, mal som vám udať svoju adresu, no obával som sa, že zasväťte do vecí nepovolaných ľudí. Dal som preto prednosť spôsobu, aby môj človek Williams najsamprv preskúmal váš doprovod a len potom vás uviedol ku mne. Skladám v ňom dôveru a dal som mu príkaz, aby v podozrivom prípade jednoducho záležitosť nechal. Prepáčte mi tieto opatrenia, ktoré podnietil z časti aj vrozený odpor voči polícii. Žijem len obdivu umenia.«

»Prepáčte mi Mr. Sholto«, povedala nedočkavo Miss Morstan, ale som veľmi nedočkavá, dozvedieť sa niečo z toho, čo ste sa rozhodli prezradiť mi. Je už totiž veľmi neskoro.«

»Aj pri najlepšej vôli potrebujem k tomu nejaký čas, pretože budeme musieť ísť do Norwoodu, pozrieť sa na brata Bartholomewa. Hnevá sa teraz na mňa, pretože môj postup nepovažoval za vhodný. Musíte sa všetci pokúsiť vplývať na neho, lebo si neviete predstaviť, aký je strašný, keď sa nazlostí.«

»Ak máme ísť do Norwoodu mali by sme vyraziť hneď«, odvážil som sa navrhnúť.

Smial sa až mu uši očervenely.

»To pôjde ťažko«, kričal. Musím vás najsamprv oboznámiť s našimi vzájomnými vzťahmi. Prezradím vám, že je niekoľko bodov v celej histórii, ktoré sú mne samému nejasné. Môžem vám prezradiť len faktá, ktoré sú mi známe.

Môj otec, ako pravdepodobne aj sami súdite, major John Sholto, slúžil v indickej armáde. Vrátil sa pred jedenástimi rokmi a usadil sa v severnom Norwoode.

Ako odmenu za svoje účinkovanie v Indii, priniesol značnú sumu peňazí, veľkú sbierku cenných zvláštností a celý štáb domorodých sluhov. Prostriedky mu dovoľovali zakúpiť si dom a žil vo veľkom luxuse. Môj brat Bartholomew a ja sme boli jeho jedinými deťmi.

Veľmi dobre sa pamätám na senzáciu, ktorá vyvolala zmiznutie kapitána Morstana. Čítali sme podrobnosti v novinách, vediac, že je otcovým priateľom, debatovali sme o ňom v otcovej

prítomnosti. No, nikdy sa nám nesnívalo, že by náš otec jediný vedel o tajomstve a osude kapitána Morstana.

Tušili sme, že nejaké nebezpečenstvo obostiera nášho otca. Nikdy nevychádzal z domu sám a najal si dvoch boxerov, ako telesnú stráž. Jedným z nich bol Williams, ktorý vás dnes večer doprevádzal. Bol majstrom Anglicka v ľahkej váhe. Zistili sme, že skrýva odpor pred mužmi s drevenými nohami. Pri jednej príležitosti, strelil na muža s drevenou nohou a neskôršie sa zistilo, že to bol pokojný obchodník, ktorý šiel za svojim obchodom.

V roku 1882 obdržal otec list z Indie, ktorý ho veľmi zdesil. Od toho času rapidne upadol na zdraví a neodvratne sa blížil k smrti. Zistili sme len toľko, že list bol krátky, ale nepodarilo sa nám dozvedieť sa jeho obsah. V apríli toho roku otec skonával a zavolať si nás k smrteľnej posteli. Tam nám s vypätím posledných síl povedal to, čo sa vám pokúsim doslovne povedať.

Len jedna vec mi zafažuje svedomie v tomto najsvätejšom momente. Prekliata hltavosť a lakota, ktorá posadla moju myseľ a zabránila mi dať jej aspoň polovicu z pokladu, ktorá jej patrila. Doposiaľ som ani nič neužil z pokladu, zasa len vplyvom lakoty. Pociť, že som majiteľom pokladu ma hatil v snahe, rozdeliť sa s ľným. Vy, moji synovia jej dáte s výhradou, že tak učiníte až po mojej smrti, slušný diel z Agranského pokladu.«

»Teraz vám poviem, ako zomrel Morstan, pokračoval. Trpel už dlhé roky na srdce, ale tajil to pred každým. V Indii sme dosiahli náhodilou reťazou šťastných okolností pokladu. Dopravil som ho do Anglicka a v deň Morstanovho príchodu sme si ho mali rozdeliť. Prišiel ku mne, ale neshodli sme sa v názore o deľbu a došlo medzi nami k prudkej výmene slov. Morstan vyskočil zo stoličky v záchvate hnevu, potom sa náhle chytil za srdce, zbledol až do modra a padol horeznačky na roh bronzovej sochy. K svojmu úžasnému zdeseniu som zistil, že je mŕtvy. Chcel som zavolať lekársku pomoc, ale napadlo ma, že môžem byť podozrievaný z vraždy. Vedel som, že pri vyšetrovaní by sa mi nepodarilo zatajiť existenciu pokladu.

Horúčkovite som hľadal východisko, keď sa v tom momente objavil vo dverách môj sluha Lal Chowdar. Prikládol sa k dverám a ticho ich otvoril.

»Nebojte sa sahib«, povedal. »Nikto nemusí vedieť, že ste ho zabili. Skryjeme ho. Počul som všetko sahib, pokračoval s počutelným úsmevom. »Vypočul som hádku a ranu. Moje ústa budú vždy zatvorené. Všetko spi v dome. Ukryjeme ho spoločne.«

To postačilo môjmu rozhodnutiu. Jestli môj vlastný sluha neveril v moju nevinu, ako by v ňu uverilo dvanásť pošetilých porotcov. Skryli sme nielen Morstanovo telo, ale aj poklad. Priložte si uši blízko k mojim ústam. Poklad je skrytý...

V tom momente sa stala s ním úžasná zmena, vytreštil oči a prenikavo zvolal: »Odstráňte ho pre Krista!«! Sledovali sme jeho pohľad k oknu a za tabuľou sme zbadali v tme tvár. Nos mal pritisnutý k sklenej tabuli, chľpatú tvár, s krutými očami, a výrazom zlomyseľnosti. Ponáhľali sme sa k oknu, ale muž zatiaľ zmizol. Medzitým pulz otca prestal biť navždy.

Márne sme pátrali v záhrade, po chlapovi, ktorého sme videli v obluku. Uvedomili sme si, že okolo nás pracujú tajomné sily. Ráno bol oblok na izbe môjho otca otvorený. Kredenc a krabice boly vykradnuté a na otcových prsiach sme našli papier so slovami: »Znamenie štvrtého«. Tento prípad ostal pre nás tajomstvom a votrel sa do nás strach pred neznámym.«

Všetci sme napäťe počúvali, pri zmienke o smrti kapitána Morstana, upadla miss Morstan do mdlôb a len pohár vody ju vzkriesil k životu.

»Môj brat a ja«, pokračoval »sme dlho hľadali na rôznych miestach a v záhrade skrytý poklad, ale bez úspechu. Otec zomrel s tajomstvom r a perách. Ostaly len perly, ktoré otec vybral z pokladu, aby sa občas mohol v nich pokochať. Môj brat nedal na otcove sklony a navrhol, aby sme si ich rozdelili medzi sebou. No, obava, že nám perly môžu priniesť len šťastie, nás priviedla na myšlienku, posielat' z nich pravidelne určitú časť Miss Morstanovej.

Stali sme sa vašimi tútormi, hoci môj brat Bartholomew s tým celkom nesúhlasil. Naša roztržka v názoroch na vec, zašla tak ďaleko, že som sa rozhodol opustiť Pondichery Lodge a usadil som sa v Khitmutgare s Williamsom. Včera som sa dozvedel, že sa stalo niečo krajne dôležité. Poklad bol objavený. Hneď som sa spojil s Miss Morstan, aby som s ňou odcestoval do Norwoodu, vymôcť jej podiel. Vysvetlil som to Bartholomewovi a on nechotne očakával našu návštevu.«

Všetci sme ostali ohromení touto zvesťou. Holme. bol prvý, ktorý prerušil tichosť.

»Jednali ste správne pane«, povedal. »Pokúsime sa vysvetliť tajomné pozadie prípadu, ale teraz je už pokročilá noc pre Miss Morstan.«

Vonku nás už číal koč a kočis už pravdepodobne poznal cieľ cesty, lebo bez otázky popohnal kone. Cestou Sholto pokračoval. »Bart-

holomew je šikovný chlapík. Systematickým hľadáním a výpočtami došiel k presvedčeniu, že poklad musí byť ukrytý niekde na povale budovy. Jeho predpoveď sa včera potvrdila. Odhaduje cenu pokladu na pol milióna funtov.«

Pri zrienenke o takej obrovskej sume sme sa všetci mimovoľne pozreli na Miss Morstan. Aká zmenal! Z vychovávateľky sa stala najbohatšia dedička Anglicka.

V.

Tragédia v Pondichery Lodge.

Bolo už skoro sedem hodín, keď sme dosiahli poslednú stanicu nášho nočného dobrodružstva. Keď sme sa vymanili z šedivej hmly, veľkomesta, no sa ukázala príjemnou. Pondichery Lodge bolo obkľúčené okolitými záhradami a skalnatým múrom, porasteným divokým hroznom. Klopali sme na bránu. O chvíľu sa nám ozval drsný a príkry hlas:

»Kto tam?«

»To som ja Mc Murrdo. Poznáte moje klopanie v tomto čase.«

Ozvaly sa zvuky, ktoré nasvedčovali, že niekto sa pokúša kľúčom otvoriť bránu. Dvere sa otvorily a malý muž s vpadlými prsiami sa objavil v nich, nedôverčivo si nás obzerajúc.

»To ste vy mr. Taddeus?« Kto sú tí ostatní?
»Nemám žiadne rozkazy ohľadne nich.«

»Ni Mc Murrdo? Prekvapujete ma.« Hovoril som predsa posledne môjmu bratovi, že privediem priateľov.

»Vôbec nevyšiel zo svojej izby a nemám žiadne príkazy v tomto smere.« Pánovia môžu byť vašími priateľmi, ale to neznamená, že by mohli byť aj priateľmi môjho pána. Okrem toho nepoznám ani jedného z nich.

»Oh yes, poznáte Mc Murrdo«, zvolal Holmes. Pamätáte sa na istého amatéra, ktorý vybojoval s vami tri kolá v Allison ringu, pred rokmi.«

»Nie ste Mr. Sherlock Holmes? Opýtal sa so zvedavým výrazom boxer«. Pre Boha! Ako som si vás mohol zmyliť. Pamätám sa ako ste sa zpočiatku nedbale bránili a potom ste naraz vrazili pravícou tak, že sa mi zahmlilo pred

očami. Vy ste jeden z tých, ktorí majú úžasné vlohy na box a som presvedčený, že keby ste boli pokračovali na profesionálnej dráhe, dosiahli by ste skvelých úspechov. Lutujem, že moje príkazy boli také prísne a bol som nútený najsamp. sa presvedčiť o totožnosti pánov.«

S tým nás uviedol do budovy ponorenej v tichosť a tmu.

»Nerozumlem«, povedal T. Sholto. »Musí tu byť nejaké nedorozumenie. Oznámil som predsa Bartholomewovi, že prideme v tomto čase a nechápem, že prečo sa nesvieti v jeho izbe.«

»Predsa vidím nejaké svetielko v malom oblôčku, ale za dvermi«, povedal Holmes.

»Ach, to je izba správkyne domu. Tam býva stará Mrs. Bernstone. Tá žena nám môže všetko vyvetliť, no budeme sa musieť ozbrojiť trpezlivosťou a vyčkať kým sa ustrojí, pretože nebola pripravená na náš príchod. Počujete! Čo to znamená?«

Zodvihol lampáš do výšky a všetci sme zastali s tlúčiacim srdcom a napnutými nervami.

Miss Morstan mi stisla ruku, trasúc sa na celom tele. Z veľkého čierneho domu zavznemal úzkostlivý výkrik ženského hlasu a nemilosrdne prerazil nočné ticho.

To je Mrs. Bernstone«, povedal Sholto, je jedinou ženou v dome. Počkajte o chvíľu sa vrátim.«

Ponáhľal sa ku dverám domu a zaklopal pravdepodobne dohovoreným spôsobom.

Zazreli sme, ako ho prijala vysoká, stará žena a celým jej telom prešla vlna radosti, keď ho zazrela.

»Ach, Mr. Taddeus, taká som rada, že ste prišli!«

Počuli sme jej prejavy radosti a potom oba hlasy zanikly v dome. Náš sprievodca nám prepustil lampáš a Holmes osvetľoval ním priechod domu. Miss Morstan sa ešte stále chvela strachom a úskostlivo držala moju ruku. Cítil som, že z tejto situácie vyrastajú naše vzájomné silne sa prejavujúce sympátie. Vzájomný dotyk rúk zahniezdil príjemný pokoj do našich srdiec a zmlichernil rastúci strach a nepokoj.

V tom okamžiku sa otvorily dvere na tomto malom pevnostnom zámku a T. Sholtc vybehol vzrušený so strachom v očiach, rozhadzoval rukami.

»Niečo sa stalo s Bartholomewom!« vykrikol. »Mám strašné obavy, moje nervy to nevydržia.«

Skutočne sa triasol vzrušením a strachom po celom tele a snažil sa uvoľniť si golier na košeli, aby dal príchod voľnejšiemu dýchaniu.

»Vniknime do domu!« Povedal Holmes tichým, pevným hlasom.

Všetci sme nasledovali Sholta do izby správkyne domu, ktorá bola umiestená na ľavej strane chodby. Stará žena pozerala raz nahor, raz nadol, ruky sa jej triasly, ale prítomnosť Miss Morstan, ako sa zdalo, malo na ňu dobrý, oživujúci účinok.

»Boh vás požehnaj«, kričala v hysterickom vytržení. »Tak dobre mi padne, keď vás vidím. Prešla som dnes ťažkou skúškou. Pán sa zatvoril v izbe a nechcel odpovedať na klopanie. Celý deň som čakala, až na koniec som sa nezdržala a pozrela som do jeho izby kľúčovou dierkou. Musíte ísť hore Mr. Taddeus a pozrieť si to sám. Videl som Mr. Bartholomewa radovať sa a smútiť, dlhé roky, no nikdy som ho ešte nevidela s takýmto výrazom v tvári.«

Holmes vzal lampu a viedol nás, pretože Sholto bol úplne zhrútený a musel som ho podopierať pri chôdzi hore schodmi. Zatiaľ, čo sme takto kráčali, Holmes sa dvakrát zohol za nejakými vecami a skúmal lupou obľátky zaschnutého blata na koberci, ktorý bol rozprestretý cez schody. Postupoval pomaly, vrhal pohľady na pravej strane veľkou indickou mozaikou. Na pravej strane chodby bolo troje dverí. Tretie dvere boli naším cieľom. Holmes zaklopal, ale nedostal žiadnu odpoveď. Zistili sme, že dvere sú zatvorené zvnútra. Pokúšali sme sa ich teda otvoriť násilím.

»Musíme ich otvoriť za každú cenu!« Vykrikoval nedočkavo Sholto a vrazil celou svojou váhou do dverí.

Niečo prasklo, ale dvere nepovolily. Opreli sme sa teda do nich spoločnými silami, po krátkom zapráskaní sme sa vrátili do izby Bartholomewa Sholta.

Izba bola zariadená na spôsob chemického laboratória. Oproti dverám boli podstavce s radami fľašiek a stôl bol pokrytý rozhádzanými skúmavkami, krivučkami. Jedna veľká litrová fľaša bola prevrátená a unikala z nej tmavá tekutina, ktorá naplnila atmosféru izby štipľavým zápachom. Na jednej strane boli zo sádry zhotovené schodky, ktoré viedly k otvoru na povale, ktorým sa človek mohol pohodlne prešmyknúť. V blízkosti bolo starostlivo svinuté lano.

Pri stole v drevenom kresle sedel bezmocne pán domu s hlavou klesnutou na jedno rameno s prišerným výrazom: smiechu. Mesačné svetlo

sa strašlivo odrážalo od jeho kľčovite skrivenej tváre.

Telo bolo studené a smrť bezpochyby nastala už pred niekoľkými hodinami. Zdalo sa mi, že nielen jeho rysy, ale aj celé jeho telo bolo sformované do fantastickej polohy. Na stole pri jeho rukách ležal podivný inštrument — hnedá palička, zakončená kamennou hlavičkou v podobe kladiva. Okrem toho, ležal na stole popísaný kus papiera. Holmes vrhol naň ietmý pohľad a podal ho mne. V svetle lampáša čítal s pocitom vzrušenia: »Znamenie štvrtého.«

»Čo to pre Boha znamená?« opýtal som sa.

»To znamená, že sa stala vražda«, povedal Holmes a nahol sa nad mŕtveho muža. »Očakával som to. Pozri sa!«

Ukľakal na dlhý tmavý šíp, zapichnutý do lebky pod uchom.

»To je šíp. Môžeš ho vytiahnuť, ale pozorne, pretože je otrávený.«

Vzal som ho medzi prsty a opatrne som ho vytiahol. Len malý pramienok krvi naznačoval miesto, kde zasiahol šíp.

»Vyjasňuje to celý prípad«, povedal Holmes. »Je potrebné zistiť už len niekoľko ohniviek, aby reťaz prípadu bola kompletná.«

Od toho momentu, ako sme vkročili do izby, sme skoro zabudli na prítomnosť nášho spoločníka, ktorý ešte stále stál vo dverách a poskytoval takto stelesnený obraz hrôzy a zdesenia. Náhle sa vzbopil k výkriku, v ktorom sa odrážaly pocity srachu, sklamania a zlosti.

»Pohlád zmizol!« Vyrabovali ho z trezoru! Tam je otvor v povale, cez ktorý sme ho dopravili do tejto izby z tej, ktorá je nad ňou. Pomáhal som pri jeho prenášaní! Som posledný, ktorý ho videl živého. Opustil som ho minulú noc a počul som, ako zatváral dvere na kľúč a potom som sa vzdialoval dolu schodmi.«

»Kedy to bolo?«

»Bolo desať hodín. Teraz je mŕtvy, polícia príde a bude ma podozrievať, že som ho zabil. Som si v tom istý, no vy mi veríte pánovia. Bol by som vás vôbec sem priviedol, keby som sa bol zločinu dopustil ja?«

»Nemáte sa čoho obávať Mr. Sholto«, uspokojoval ho Holmes, položiac mu ruku na plecيا. »Ja ale radím vám, aby ste zavolali políciu a všemožne jej vyšli v ústrety. Počkáme vás až do vášho príchodu.«

Malý muž sa rýchlo vzdialil a počuli sme jeho krčky zaniknúť v tme.

Sherlock Holmes robí objavy.

»Teraz«, povedal Holmes a šúchal si pritom ruky, »máme pol hodiny času pre seba a musíme ju využiť. Mój obraz o prípade je už skoro kompletný, ale nesmieme sa preceňovať. Prípady vidím v jasnom svetle, ale nevyklúčujem možnosť nejakého hlbšieho podkladu.«

»Jednoduchý?«

»Prírodný«, povedal, akoby v postoji profesora kliniky, ktorý vysvetľuje svojim žiakom. S. Jni si do toho rohu, aby tvoje stopy nekomplikovali prípad. Najprv musíme zistiť, ako sa ľudia dostali sem a ako odišli. Dvere neboly otvárané od poslednej noci. Ako je to s oknom? Okno sa otvára do vnútra, rámy sú pevné, na stranách nijaké závesy. Otvorme ho. V blízkosti nie je žiadna odkvapová rúra. Strecha je mimo dosahu. No napriek tomu, vnikol muž do domu oknom. Minulú noc trochu spfchlo. Vidím stopu topánky na okennej poduške. Okraje sú vrúbené blatom. Stopa pokračuje na dlážke a pri stole. Pozri sa Watson!«

»To predsa nie je stopa topánky«, povedal som.

»To je ešte niečo cennejšieho. To je odtlačok dreveného pohýľu. Môžeš vidieť na okne stopu po ťažkej, pliaškom podbitej topánky a tesne pri nej je odtlačok drevenej nohy.«

»Bol to teda muž s drevenou nohou.«

»Celkom tak. Ale musel mať nejakého schopného spojenca. Mohol by si sa vydriapať po tejto stene doktor?«

Nahol som sa z okna a zistil som, že sme dobrých šesťdesiat stôp nad zemou. Hľadal som okolo rebrik, alebo tehlový výstupok, ale nič som nemohol nájsť.

»Vidíš, že bez pomoci je to nemysliteľné. Ale predstav si, že by si tu hore bol mal priateľa, ktorý by ti bol podal povraz a upevnil ho na jednom konci. V takom prípade, keby si bol silný muž, by si sa bci hore dostal aj s drevenou nohou. Pravda, musel by si sa vzdialiť tým istým spôsobom a tvoj spojenec by bol vytiahol povraz, zatvoril okno a vzdialil sa tou cestou, ktorou sem prišiel.«

»To vyzerá skutočne tak«, povedal som. »Ako sa sem dostal záhadný spojenec?«

»Tento spojenec rozhodne presahuje rámec úrovne nášho obyčajného zločincina. Myslím, že

podobné spôsoby som zaznamenal v Indii a ak mi pamäť dobre slúži, bolo to v Senegambii.«

»Ako sa teda dostal sem?« dozvedel som sa.

»Dvere sú zatvorené; okno je neprístupné. Vnikol dnu azda komínom?«

»Je príliš úzky«, odvetil. »Tiež som nad tým uvažoval.«

»Ako teda?« naliehal som.

»Vieme, že neprišiel cez dvere, oknom, alebo komínom. Vieme tiež, že sa nemohol skryť v izbe, pretože tu niet k tomu možnosť. Kade sa teda dostal sem?«

»Prišiel teda dvermi v povale!«

»Pravdaže tade, veď ani nemal iného východiska. Keď podržíš lampu, zistím čo je v izbe hore, v ktorej bol nájdený poklad.«

Vystúpil hore schodíkmi a šikovne sa prešmykol do komôrky na povale a už nafaľhoval ruku po lampáši. Posvietil mi na schody, aby som ho mohol nasledovať.

Izba bola vyhladená drevenými trámami, vyplnenými maltou. Vôbec nebola zariadená a po celej dlážke bola už značná vrstva prachu. Holmes vystrel ruku smerom k šikmej stene.

»Tu sú padacie dvere, ktoré veďú na strechu«, povedal. »Toto je cesta, ktorou sa nepriateľ číslo 1 dostal sem. Pozrime sa, či nájdeme niektoré iné dôkazy o tejto osobnosti.«

Zohol sa a svietil po dlážke. Vzápätí som si všimol, že záblesk prekvapenia prešiel už druhý raz cez túto noc, po jeho tvári. Sledoval som smer jeho pohľadu a zbadal som množstvo stôp na dlážke, ale k môjmu úžasu nedosahovaly veľkosti ani normálneho muža.

»Holmes«, povedal som temer šeptom »dieťa sráhalo tento zločin.«

»Tiež som bol na okamžik zmätený«, povedal Holmes, »ale prípad je celkom jasný.« Zlyhala mi pamäť. Mal som to vlastne predvídať. Myslím, že viac sa tu nedozvieme a môžeme sa teda vrátiť.«

Dali si sa na zpiatočnú cestu a čoskoro sme sa ocitli na mieste, kde sa odohral zločin.

»Nemôžem si srovať v hlave dôsledky tohto objavy«, poznamenal som v rozpakoch.

»Čoskoro ti to bude jasné«, povedal tajomne. »Myslím, že ani tu už nenájdeme nič dôležitého, ale kvôli dôkladnosti prehliadky sa ešte poohliadnem.«

Vytiahol lampu a mierku a kľáčiac na kolenách, meral izbu, srovnával, skúšal a so svojím dlhým nosom sa skoro dotýkal dlážky. Keď

skončil túto poslednú výskumnú akciu, zašomral si a súčasne mu tvár zažiarila spokojnosťou.

»Ťažkosti sú už zažehnané, pretože páchatel mal smolu a stúpil do creosotu: antiseptickej tekutiny. Môžeš jasne vidieť obrobú nôžky na kraji trvale páchnucej tekutiny, ktorá sa vyliala z tejto fľaše.

»Čo to teda znamená?«

»Dostali sme ho a to je všetko«, odvetil.

»Poznám psa, ktorý by sledoval zápach tejto tekutiny po celej zemeguli, ale neviem nič o človekovi, ktorý by ho dokázal stopovať aspoň na kontinent. Zdá sa, že už prichádzajú predstavitelia zákona.«

Bolo počuť ťažké kroky, smiešaninu hlasov a prudké zabuchnutie dverí v hale.

»Predtým, než prídu«, povedal Holmes, polož ruky na úbohého muža a ohmataj mu ramená a nohy. Čo cítiš?

»Svaly sú tvrdé ako skala«, odvetil som.

»Sú v stave krajného a kŕčovitého napätia, obyčajný smrtný prípad. Skrivenosť tváre, hysterický smiech, alebo »*risus sardonicus*«, Watson. Čo ti to prezrádza?«

»Smrť nastala pôsobením nejakého rastlinného alkaloidu. Nejaký strychnin, ktorý produkuje tetanus.«

»Správne. Šíp bol tým otrávnym prostriedkom, mohol si spozorovať, že práve na tú stranu bol muž nahnutý k zemi účinkom jedom vyvolaných kŕčov. Preskúmaj šíp.«

Vzal som šíp do ruky a zistil som, že je dlhý, ostrý, čierny a na špiči niesol stopy po nejakej tekutej, skoro gumovej podstate.

»Je to šíp anglického pôvodu?« opýtal sa.

»Celkom iste nie.«

Kroky bolo počuť už niekde na chodbe a muž v šedom plášti vstúpil ťažkým kolisavým krokom do izby. Mal červenú tvár, na ktorej vynikol pár pohľavných očí s chladným leskom a kučeravé vlasy. Nasledoval ho policajný inšpektor v uniforme, za ktorým sa náhlil Sholto.

»To je záležitosť pre nás!« zvolal hrubým hlasom. »Ale kto sú títo páni?«

»Myslím, že sa na mňa rozpamätáte Mr. Athelney Jones«, povedal Holmes pokojne.

»Ach veď vy ste teoretik Sherlock Holmes. Pamätám sa na vás ako ste nás uviedli na stopu v prípade krádeži Bishopgateských drahokamov. Teraz sa presvedčíte, že to bolo len

vplyvom šťastia, ktoré vám išlo po ruke, ale rozhodne nie detektívnym postrehom.«

»To bol predsa jednoduchý prípad«, povedal skromne Holmes.

»Teraz sa môžete poučiť na komplikovanejšom a nemusíte sa zato hanbiť. Bol som práve na stanici, keď mi oznámili prípad. Ako myslíte, že zomrel tento človek?«

»To je uznáte pre mňa ťažké objasniť si teoreticky tento prípad«, odvetil Holmes.

»No môžete si predsa osvojiť spôsob, ako si v prípadoch počínať. Oblok bol zatvorený?«

»Zatvorený, ale na povalu vedú schody.«

»Well bo! zatvorený, ale schody nemajú nijakú spojitosť s prípadom. Muž mohol zomrieť v záchvate, ale čo potom znamená zmiznutie drahokamov No, už mám teóriu. Vy môžete ostať, ale prosím Mr. Sholto a Sergeanta, aby sa na chvíľu vzdialili. Sholto mal minulú noc roztržku so svojím bratom. Brat zomrel v záchvate a Sholto odniesol poklad. Čo myslíte Mr. Holmes?«

»Načo mŕtvy muž vstal a zavrel zvnútra dvere.«

»Aha, tam je teda trhlina, ale akokoľvek usvedčujúce okolnosti smerujú k Thaddeusovi Sholtovi, ktorý posledný a ešte k tomu v rozrušenom stave opustil brata. Dom je plný indickej kuriozít a Thaddeus si vzal zo zbierok otrávený šíp a použil ho ako prostriedok k vraždeniu. Lístok na stole má len tú funkciu, aby sviedol so stopy.

Teraz sa tu ponúka len nevyriešená otázka, ako sa vzdialil. Ach prirodzene, veď tu v povali je diera.«

S živelnou silou sa vykriabal po schodoch do podkrovnej komory a podľa nadšeného tónu v jeho hlase, sme vycítili, že objavil padacie dvere.

»Vidíte!« zvolal vracajúc sa po schodoch späť. Faktá sú dôležitejšie, ako všetky teórie. Môj názor na prípad je už pevný. Objavil som padacie dvere, ktoré vedú na strechu a sú čiastočne otvorené. Inšpektor!«

»Yes sir!« ozvalo sa z chodby.

»Povedzte Mr. Sholtovi, aby vstúpil. Mr. Sholto, pokladám si za povinnosť, oznámiť vám, že všetko čo poviete, môže byť použité proti vám. Zatýkam vás v mene kráľovnej, v súvislosti so smrťou vášho brata.«

»Teraz to prišlo! Predpokladal som to!« kriča! Sholto, rozhadzoval rukami a upiera na nás prosebné pohľady.

»Nerobte si starosti Mr. Sholto«, povedal Holmes. »Dúfam, že sa mi podarí objasniť prípad vo váš prospech.«

»Nesľubujte príliš mnoho Mr. Teoretik«, odvetil opovržlivo detektív.

»Nielen že to objasním Mr. Jones, ale udám vám aj meno aj popis jedného z dvoch mužov, ktorí boli dnes v noci v tejto izbe. Bol to John Small. Je to človek, na ktorého nevplývala dobrá výchova. Malý, živý, ľavá noha mu chýba a má ju nahradenou drevenou protézou. Na pravej nohe má drsnú, štvorhrannú podošvu so železným podkovaním na päte. Je v stredných rokoch, tmavej pokožky a bol trestaný. Tieto údaje vám môžu prospieť, keď si pritom všimnete aj kus pokožky, ktorá ša mu sodrela s dlane. Druhý muž je dosť zaujímavou osobnosťou«, povedal Holmes a obrátil sa na podpätku. »Na slovo, Watson.« Odviedol ma stranou do rohu miestnosti.

»Musíme zmeniť plán, lebo sa stalo niečo nepredvídaného. Doprevadiš Miss Morstan domov, pretože si musí odpočinúť. Počkám ťa tu, kým sa vrátiš, aby tento Jones nejednal príliš prenáhlene. Okrem toho potrebujem tvojich služieb aj v inom smere. Keď doprevadiš Miss Morstan, vyhľadáš na Pitchin Lane 3 blízko Lambethu Shermana. Odovzdáš mu môj pozdrav s prosbou, aby mi ihneď poslal Tobyho. Dovezieš ho sem v koči.«

»Myslím, že sa jedná o psa.«

»Správne. Neobyčajne šikovné zviera so zvláštnymi schopnosťami v stopovaní a dávam mu prednosť pred celou detektívnou stopovacou pohotovosťou v Londýne.«

»Prinesiem ho teda«, uistil som ho. »Teraz je jedna hodina a keď dostanem čerstvé kone, vrátim sa okolo tretej.«

»Výborne«, uspokojil sa Holmes. — »Ja sa zatiaľ dozviem niečo od Mrs. Bernstone a indického sluhu, o ktorom sa Sholto zmienil, že býva v susednej podkrovnej komôrke. Okrem toho budem napnuto sledovať chýrečné metódy Mr. Jonesa a počúvať jeho jedinečný sarkazmus.«

VII.

Epizoda o sude.

Odprevadil som Miss Morstan na policajnom koči priamo k jej zamestnávateľke. Po krátkom rozhovore som sa rozlúčil, aby som splnil druhú etapu svojho poslania.

Pitchin Lane bola radou ošumelých a špinavých dvojposchodových domov v dolnej časti Lambethu. Zaklopal som na bránu v dome číslo tri a z okna nad ňou sa vzápätí vystrčila ľava.

»Choď si svojou cestou lump«, prehovorila tvár rozhnevano. »Ak ešte raz zabúchaš, otvorím psie budy a štyridsať psov ťa poženie ulicami Londýna.«

»Mr. Sherlock H...«, začal som a tieto slová mali magický účinok, pretože oblok sa razom zatvoril a niekoľko sekúnd sa už otvárala brána. Mr. Sherman bol širokoramenatý, mcný chlapík, mal zápasnícky krk a okuliare, ktoré sa trochu komicky vypínaly na jeho hrubom výzore.

»Priateľ Mr. Holmes je mi vždy vítaný«, povedal úctivo. »Vstúpte prosím. Čo si praje Mr. Holmes?«

»Chcel by si vypožičať vášho psa.«

»Ach, to chce zaiste Tobyho.«

»Yes, Toby sa volá.«

»Toby je pod číslom sedem, naľavo.«

Hľadal lampášom v psích klietkach, ktoré tvorily niečo ako psiu domácnosť. Z každej budky svietil pár očí s prosebným, alebo zlostným výrazom.

Toby bol urastený, tichý pes s hnedými škvrnami a bielou základnou farbou srsti. Majiteľ mi dal kus cukru a prostredníctvom neho som sa ihneď spriatelil s Tobym tak, že ma bez ťažkosti nasledoval do koča. Práve bily tri hodiny, keď som sa šťastne dostal do Pondicherry Lodge. Boxerský champion Mr. Mc Murdo a Mr. Sholto boli medzitým odexkortovaní do policajnej väznice. Dvaja policajti strážili vchod, ale prepustili ma aj so psom, keď som uviedol meno detektíva.

Holmes stál práve pred dvermi s rukami vo vreckách a bafkal z fajky.

»Ach môj verný psík«, povedal »Athelney Jones odišiel, pred tým než sme si energický vymenili názory. Nezatvoril len Mr. Sholta, ale aj vrátnika a indického sluhu. Nechaj psa tu a poď sa pozrieť hore.«

Izba bola v takom stave, v akom sme ju opustili. Policajný sergeant, mohutnej postavy strážil v rohu miestnosti.

»Halo, sergeant!« pozdravil môj spoločník. »Idem vyskúšať svoje horolezecké schopnosti. No, musím si najprv vyzuť topánky a pančuchy a požičať si tento povraz. Watson ty vezmeš tieto veci so sebou dolu. Namoč túto vreckovku do kreosotu a nasleduj ma na okamžik do podkrovnej komôrky.«

Pretiahli sme sa cez dieru povale a Holmes ukázal znovu na stopy nôh v prachu.

»Rád by som bol, keby si si dôkladne všimol stopy a povedal mi o nich svoj názor.«

»Povedal som už, že patria pravdepodobne dieťaťu, alebo malej mužskej postave.«

»Odhliaďnúc od toho, nebadáš už nič? Pozri sa! Tu máš otláčok pravej nohy a ja svojou bosou nohou vtlačím do prachu iný.«

»Tvoje prsty sú spojené a v tom cudzom otisku nohy sú značne oddelené.«

»To je ten vtír. milý Watson. Teraz vezmeš vreckovku na miesto kade sa muž dostal späť. Keď budeme Tobymu stačiť, ručím ti, že bude preň hračkou sledovať stopu. Síjdi dolu a ujmi sa psa.«

Medzitým, čo som ja prišiel dolu, Sherlock Holmes bol na streche a z tohto miesta som ho mohol vidieť, len ako malého červíka, ktorý opatrne postupoval popri odkvapovej rúre. Stratil som ho z dohľadu, keď zahol za komín, ale náhle sa znovu objavil a tak isto rýchle zmizol na opačnej strane. Keď som došiel na druhú stranu budovy, našiel som ho sedieť na rohu odkvapovej rúry.

»To si ty, Watson?« zvolal.

»Yes.«

»Toto je to významné miesto. Čo je to za čierna vec tam dolu?«

»Sud na vodu.«

»Má vrchnák?«

»Yes.«

»Nijaké stopy po rebríku?«

»Nie.«

»Máme chlapíka! To je miesto, na ktorom zlomí krk. Odkvapová rúra je dosť silná, myslím, že sa takto dostanem dolu na miesto, kde chlapík začal operovať.«

Počul som trenie nôh o plechovú rúru a za malú chvíľu skočil Holmes na sud a odtiaľ na zem.

»Na streche som ho mohol veľmi ľahko sledovať,« povedal Holmes, obúvajúc si pri tom topánku.

»Stopy sprevádzaly celú cestu a sú hlboko vryté do mäkkého podkladu, už aj preto, že sa ponáhľal.«

V ruke držal malú pletenú taštičku z farebnej trávy. veľkosti cigaretového púzdra. Vo vnútri bolo pol tučta šípov z tmavého dreva,

presne takých, aký zasiahol Bartolomewa Sholta.

»Pozri si ich, ale daj si pritom pozor, aby si sa neotrúvil. Ak sú to všetky jeho šípy, vylúčili sme takto nebezpečie, že by niekedy hosťovali aj v našom tele. Si schopný pre šesť mílovú turistiku, ktorú rozhodne nemôžem nazvať pohodlnou?«

»Prirodzene.« odvetil som.

»Ach, tu je starý, dobrý Toby. Zavoňaj to Toby, zavoňaj!«

Podstrčil mu čerstvo navlhčenú vreckovku pod nos a zaviedol ho k stope pri sude. Pes oňučával miesto, potom nepokojne zakňučal a vyrázil dopredu po stopách.

Práve sa začal rodiť nový deň na východe a poskytol nám našedom svetle na nejakú vzdialenosť výhľad napred. Náš smer viedol cez lúku medzi krovím, ktoré čím ďalej, tým viacej mohutnelo. Keď sme prešli k okrajovému múru začali sme postupovať pozdĺž neho. Náhle sa pes zastavil v rohu, kade sa stretaly obidva múry, pri mladom dube. V rohu boli pohodené tehly a trhlinka v múre sa tiahla po celej výške múru, ako keby bola slúžila za rebrík. Holmes sa vyškríbal na múr a ja som mu podal psa, aby ho mohol prehodiť na druhú stranu.

»Tu vidím stopu drevorubača,« poznamenal Holmes, keď sa mi nepodarilo dostať sa na múr. »Vidíš len ťažko zbadateľnú krvavú škvrnu na bielom vápne. Aké šťastie, že včera nepršalo a zápach stôp na ceste nevyprchal. Nemysli si, že spolieham len na obsah creosotu v stopách. Mám po ruke viac spôsobov, ktoré umožnia sledovať stopu.«

»Ešte jedno mi vráta v hlave, Holmes,« povedal som. »Ako je možné, že si dokázal tak podrobne popísať drevenonohého chlapíka?«

»To je, môj milý, jednoduché. Dvaja dôstojníci, ktorí sú na veliteľstve trestnej stráže si ľahko osvoja tajomstvo ako objaví poklad. Mapu nakreslil Angličan menom Jonathan Small. Pamätáš sa na meno podpísané na Morstanovej mape a rozšírené o mená štyroch, ako to tam nazýva? Pomocou tejto mapy sa dôstojníci zmocnili pokladu a priviezli ho do Anglicka. Prečo sa teda Jonathan Small nezmocnil pokladu sám? Prípád je jasný. Mapa je zostavená v čase, keď Morstan bol v styku s väzňami. Jonathan Small sa nezmocnil pokladu sám, preto že bol spolu so svojimi spoločníkmi zatvorený. Uvažujme, ako prechádza prípad v budúcnosti. Major Sholto niekoľko rokov nič nepodnikol a má pocit šťastia, že sa stal vlastníkom pokladu. Potom obdrží z Indie list, ktoré mu napíše...«

Čo to znamenalo?

»Spoločníkov, ktorí boli podvedení prepustili z väzenia.«

»Alebo ušli. To je pravdepodobnejšie, lebo major vedel na ako dlho sú odsúdení do žalára a nebolo by ho to prekvapilo. Nechá sa strážiť pred mužom s drevenou nohou, čo je zjavné už z toho, že strelí na pokojného obchodníka, ktorý mal tiež drevenú nohu. Len jedno belošské meno je na mape, kým ostatní sú Indovia. Môžeme teda smelo súdiť, že tento muž je Jonathan Small.«

»Teraz sa vžime do situácie Smalla,« pokračoval Holmes. »Vráti sa do Anglicka s úmyslom získať späť to, čo predstavuje jeho oprávnené nároky. Úmysel sa pravda spojí aj s prirodzeným úmyslom pomsty. Nájde Sholtovo bydlisko a pravdepodobne sa spojí s niekym v jeho dome. V dome bol sluha Lal Rao, ktorého sme nevideli s Mrs. Bernstone. No, Small nemohol prísť nato, kde je ukrytý poklad, lebo to vedel len major a verný sluha, ktorý bol v tom čase už mŕtvy. Náhle sa Small dozvie, že Sholto je na smrteľnej posteli. V obave, že tajomstvo sa pochová spolu so Sholtom, priblíži sa odvážne až k oknu, no vo vstupe mu prekáža prítomnosť dvoch synov. Plný nenávisťi vnikne riskantne do domu a prekutáva papiera v nádeji, že objaví nejaký záznam, ktorý má súvislosť s pokladom a nakoniec zanechá memento, vo forme lístku. Robí to preto, aby nezanechal dojem obyčajného vraha, ale v zastúpení štyroch, chcel takto vyjadriť akt pomstnej spravodlivosti. Sleduješ to?«

»Veľmi napnuto.«

»Čo mohol teraz Jonathan Small podniknúť? Sústredil sa len na hľadanie pokladu. Je možné, že odcestuje z Anglicka a v intervaloch sa vracia. Potom sa mu dostane do uší zpráva, od jeho dôverníka v dome, o objave v podkrovnej komôrke. Pre Smalla je nemožné dostať sa do vysokého domu Bartholomeva Sholta a preto si vezme so sebou zaujímavého spoločníka. Tento mu pomôže premôcť ťažkosti, ale zamočí si pritom svoju nohu do creosotu a pomôže Toby-
mu, aby ho ľahko stoppoval.«

»Zločin spáchal teda Jonathanov spoločník.«

»Správne. Podľa toho, ako sú formované stopy Jonathana Smalla je isté, že ho to roztrpčilo a nazlostene poskakoval. Nemal nič proti Bartolomewovi a dával prednosť jeho ľahkému zneškodneniu na krátky čas. No, prípad sa nedal uviesť do pôvodného stavu a začali teda pracovať na tom, ako získať poklad. Predpokladám, že je v stredných rokoch, opálený, lebo dlhý pobyt v trópoch mal vplyv na jeho pokožku. Výšku možno odhadnúť podľa stôp a šráfov, ktoré spôsobil pri šplhaní a vieme, že je fúzatý. Pamatáš sa, ako zapôsobil svojím zarasteným zja-

von., na Thadeusa Sholta, keď ho zazrel v okne. Myslím, že som spomenul všetko.«

»A spoločník?«

»V tom sa tiež neskrýva žiadne tajomstvo. Ale dozvieš sa všetko dosť zavčasu. Aký sladký je ranný vzduch a aké okúzľujúce je vychádzajúce slnko. Teraz idím, aký sme malicherní s našimi ambíciami a snahami v prítomnosti základných síl prírody! Máš revolver?«

»Mám ťažkú palicu.«

»Musíme počítať aj s použitím zbrani, keď sa dostaneme do ich pelechu. Smalla ponechám tebe a toho druhého si vezmem na mušku sám.«

V tomto čase sme sledovali Tobyho dolu ruľovitou cestou, lemovanou vilkami, ktorá smerovala do metropole. Na uliciach sme stretávali robotníkov, ponáhľajúcich sa za svojou včasnou prácou. Prešli sme niekoľkými ulicami a blížili sme sa k Kemington Lane. Odtiaľ pachatelia zahli na Knights' Place.

Toby sa naraz zastavil, potom sa vrátil zpiatočnou cestou, ale znova sa obrátil pôvodným smerom. Začal sa krútiť okolo jedného miesta a pozeral na nás so sveseným uchom, akoby hľadal u nás sympatie pre svoje rozpaky.

No, naraz sa strhol, ako keby bol prišiel na niečo rozhodujúceho a ešte netrpezlivejšie a istejšie pokračoval v sledovaní stôp. Holmes tušil, že sa blížime k cieľu. Mal to byť hostinec na White Eagle, kde sa pes dostal priamo do vytrženia. Obrátil sa dolu smerom k bočnej bráne do ohrady, kde už pracovali drevorubači. Pes pokračoval, sledujúc stopy v pilinách a ostružinách, dolu alejou cez uličku medzi dvomi siahami dreva a konečne s triumfálnym prejavom, skočil na veľký sud na ručnom vozíku, na ktorom bol privezený.

S yplazeným jazykom a víťazným leskom v očiach stál na sude a pozerajúc s jedného na druhého, ako keby očakával dôkazy jeho ocenenia. Kovanie na sude a holesá byly postriekané tmavou tekutinou a vzduch bol plný creosotu.

Holmes sa pozrel na mňa a ja som opätovoľ jeho pohľad a po tejto vzájomnej výmene pohľadov, sme sa dali strhnúť záchvatom smiechu.

VIII.

Baker Street je výstredná.

»Co teraz?« opýtal som sa. »Toby stratil svoju vlastnosť neomylnosti.«

»Jednal podľa svojho pudu,« povedal Holmes a zdvihol ho so suda a vyviedol z opusteného miesta. Keď uvážime, koľko creosotu je roztrúsené po Londýne za jeden deň, niet sa čo čudovať, že stratil stopu.

»Musíme ho teda priviesť na scénu, kde sa objavily jeho rozpaky.«

»Yes.«

Pes začal prejavovať pochybnosti na rohu Knights' Place, tam kde sa križovali dve stopy v protichodnom smere. Je nutné sledovať opačnú stopu.«

Keď sme priviedli Tobyho na miesto, kde sa dopustil omylu, začal bez ťažkostí pokračovať v stopovaní v opačnom smere.

Prešli sme cez Belmont Place na Princés' Street a odtiaľ na Broat Street smerom k okraju Temže k malej drevenej lodenici.

»Šťastie nám prestalo slúžiť,« povedal Holmes. »V ceste pokračovali člnom.«

Blízko lodenice bol malý tehlový domček s drevenou striedkou a na ňom tabuľa s menom Mordecai Smith a pod tým »Člny k prenajatiu . každom čase.« Sherlock Holmes skúmal dôkladne okolie a výsledkom pozorovania bol zlovestný výraz na tvári.

»Situácia vyzerá zle,« povedal. »Chlapci sú ostrejší, než som očakával a zdá sa, že dosť obratne zakryli svoje stopy.«

Približoval sa pritom k domu, z ktorého vybehol malý, kučeravý chlapec, nasledovaný červenolícou ženou.

»Vráť sa rýchlo späť,« zvolala za ním žena. »Keď sa otec vráti, aby si bol doma.«

»Milý priateľ,« prihovoril sa mu diplomatický Holmes a pohladil ho po vlasoch. »Čo by si si tak prial?«

»Shilling,« odvetil pohotove.

»Nič viac?«

»Radšej dva,« povedal po krátkom uvažovaní.

»Máte milého synáčka Mrs. Smith.«

»Nech vám pán Boh požehná! Ale mám s ním veľké starosti, keď odíde otec.«

»Mr. Smith není doma?« opýtal sa Holmes s nádychom sklamania v hlase. »Škoda, chcel som s ním hovoriť.«

»Už od včera rána nemám o ňom zprávy a začínam sa už o neho obávať, ale ak si prajete čln, zariadim to sama.«

»Chcel som si najat' jeho parník.«

»Práve na tom odišiel, a to ma znepokojuje, lebo viem, že na aký čas, nemal dostatočnú zásobu uhlia.«

»Možno, že si ho obstaral po ceste.«

»To nezvykol robiť, mimo to nemám rada, keď sa dáva do služieb toho drevenohého muža s ohavnou tvárou a cudzojazyčným prízvukom.«

»Drevenohý muž?« opýtal sa Holmes s prekvapením v hlase.

»Yes, si. Muž s hnedou somárskou tvárou, ktorý zobudil dnes ráno môjho muža. A čo viac, môj muž bol na to pripravený, lebo udržoval paru v kotli. Poviem vám úprimne, že sa mi to nepozdáva.«

»Ale, milá Mrs. Smith,« upokojoval ju Holmes. »Vaše obavy sú zbytočné, veď ani nemôžete s istotou tvrdiť, že to bol muž s drevenou nohou, ktorý ho včas ráno vyhľadal.«

»Poznám spoľahlive jeho hlas, pane a dobre som počula klopkanie drevenej nohy na kameňoch.«

»Bol sám tento muž s drevenou nohou?«

»Neviem presne, ale nepočula som nikoho iného.«

»Eutujem Mrs. Smith, pretože som chcel práve paroln. Počul som o ňom nadšene hovoriť. Pôčkajte len ako sa volá...?«

»Aurora, sir.«

»Ach! Není to ten starý, zelený čln so žltou čiarou okolo?«

»Nie. Aurora je úhľadný, šikovný stroj, ako ktorýkoľvek iný na rieke. Nedávno sme ho natreli na čierne s dvomi červenými pruhmi.«

»Thanks. Dúfam, že sa Mr. Smith čoskoro vráti. Práve tu prichádza prevozník. Najmeme si jeho čln.«

»Zásada je pri takomto vypočúvaní,« povedal Holmes, »že musíš systematicky protestovať, aby si sa dozvedel, čo potrebuješ, Watson. Čo by si podnikol?«

»Najal by som si čln a sledoval by som Auroru po toku,« odvetil som.

»Milý priateľ, Aurora zatiaľ už mohla sto-krát pristať v nejakej lodenici, alebo sa skrýla v labyrinthe lodi a trvalo by nám mnoho dní, kým by sme ju našli.«

»Zavolaj teda políciu.«

»No. Jonesa zavolám až v poslednom okamžiku, ale zatiaľ stačím na všetko sám. Odpočím

si a naraňajkuj sa, pretože budeme potrebovať čerstvé sily. Tobyho si ponecháme, môže nám byť ešte užitočný.«

Zastavili na telegrafnom úrade a Holmes podal telegram.

»Komu myslíš, že je adresovaný?« opýtal sa, keď sme pokračovali v ceste.

»Skutočne nemám tušenia.«

»Pamätáš sa na tlupu detektívov na Baker Street, ktorú som zamestnal v prípade Jeffersona Hope?«

»Well,« odvetil som s rozpustilým smiechom.

»Toto je práve prípad, v ktorom sú nepostrádateľní. Telegram som poslal môjmu špi- navému poručíkovi Wigginsovi a myslím, že sa dostaví k nám so svojou tlupou, skorej než skončíme raňajky.«

Kúpeľ na Baker Street a zmena ma obdivu- hodne osviežily. Keď som vstúpil do jedálne, zbadal som, že raňajky sú už hotové a Holmes pije kávu a číta noviny s titulkom »Záhľadný prípad v Norwoode.«

Článok sa zoširoka zaoberal s výsledkami vyšetrovania Mr. Athelneya Jonesa a chválil jeho zručnosť. Informoval obecnosť o zatknutí Thaddeusa Sholta spolu s Mrs. Bernstone, Inda Lal Rao a vrátnika Mc. Murrda.

»Veľkolepé,« poznamenal ironicky Holmes.

V tom momente zavznel zvonec a Holmes vstával.

»Prišla neoficiálna polícia — výstrednosť Baker Street.«

Na schodách sa ozval šuchot bosých nôh, smes vysokých detských hlasov — dvere sa otvorily a vsúpilo asi tucet pouličných arab- ských chlapcov. Disciplinované chovanie ich viedlo k utvoreniu vojenský sformovaného radu, hneď po vstupe do izby. Výraz ich tváří očaká- val veliteľský pokyn. Najvyšší a najstarší z nich predstúpil pred nich, trochu komický v dôle- žitosti veliteľa.

»Sir, pripravení na váš rozkaz, sir,« povedal.

»V poriadku,« spokojne a vážne odvetil Hol- mes a vylovil strieborný peniaz. »V budúcnosti nech podávajú hlásenie tebe a ty ho budeš tl- močiť mne, lebo nemám dom zariadený na toľ- kých hostí. No teraz mi to prišlo vhod, lebo všetci počujú inštrukcie z mojich úst. Chcem nájsť paročln Aurora, majiteľ Mordecai Smith, čierny s dvomi červenými pruhmi a čiernym komínom. Je niekde na rieke. Jeden z vás nech stojí pri prístavnom ťstku Mordecaia Smitha, aby dával pozor, či sa čln nevrátil. Ostatní sa

rozdelte po obidvoch brehoch rieky a ihneď mi oznámte čo ste zistili. Jasné?«

»Áno veliteľ,« odvetil Wiggins.

»Kto nájde čln dostane guineu. Teraz choďte!«

Dal každému shilling a o chvíľu som ich videl, ako sa roztratil po uliciach.

»Jestli je čln na vode,« povedal Holmes, na- ťahujúc sa po fajke, »nájdu ho. Môžu ísť bez podozrenia kdekokoľvek, vidieť čokoľvek a vy- počuť kohokoľvek. Teraz bude našou jedinou prácou očakávať ich zprávy.«

»Ideš si odpočinúť, Holmes?«

»Necítim ustátoť, keď takto pracujem. Bu- dem trochu premýšľať o chlapovi s drevenou nohou. Takíto ľudia nemajú obyčajné spôsoby, ale očakávam, že druhý je priemerný.

»Zasa druhý muž!«

»Nechcem tohto druhého muža zahaľovať pred tebou do rúška tajomstva, ale chcem aby si si utvoril o ňom vlastný názor. Uvažuj! Ná- padne malé nohy, bosé, prsty absolútne nezvyk- lé na topánky, palicu s kamenou špicou, veľká agilnosť, malé otravné šípy. K akému uzáveru ťa to vedie?«

»Divoch!« zvolal som. »Pravdepodobne je- den z Indov, ktorí b. li spoločníkmi Jonathan Smalla.«

»To nepravdepodobné,« povedal Holmes. »Zpočiatku som si tiež myslel, súdiac podľa ší- pov a bosích nôh. Poznám domorodcov v In- dii, ktorý sú abnormálne malí, ale nemajú no- hy tohto tvaru. Malé otravné šípy môžu sa vy- streľovať len určitým spôsobom a sú zhotovené z kvetnatého stromu, neobyčajnej tvrdosti. Od- kiaľ teda môže pochádzať náš domorodec?«

»Z Južnej Ameriky?« hádal som.

Siahol do knižnice a vytiahol zo schránky objemnú knihu.

»Toto je kniha, ktorá nám môže v tomto smere skutočne poslúžiť. Pozrime sa na ňu.«

»Andamanské ostrovy ležia 340 míľ severne od Sumatry v Bengálskom zálive.«

»Tu to máme!«

»Obyvatelia Andamanských ostrovov sa mô- žu počítať k najmenej ľudskej rase na zemi. Priemerná výška je pod štyri stopy, ačkoľvek aj dospelí mužovia sú v rôznych prípadoch omnoho menší. Sú to morózni, prudkí a ne- skrotní ľudia. No, toho, kto si získal ich dôveru, si vedia veľmi obľúbiť a sú mu pozoruhodne verní.«

»Teraz počúvaj toto Watson.«

Farba tela je krycia s farbou okolitej prírody. Majú veľké hlavy a malé, čulé oči. Ruky a nohy sú pozoruhodne malé a zdajú sa byť takmer zakpatelé. Sú takí divokí, neskrotní, že všetky pokusy britských úradov získať si ich, vyšly nazmar. Zákerne prapadávajú oštepmi, pričom dorážajú obeť palicou, ktorá je na konci opatrená kameňom. V iných prípadoch vystreľujú na obeť otravné šípy. Masakry potom zakľučujú kanibalskými slávnosťami.

»Ako si získal Jonathan Small takéhoto spoločníka?«

»Ach, to presahuje aj moje predstavy. Niet pochybnosti, že časom sa to dozvieme. Lahni si z tiaľ na pohovku a pokús sa zaspať.«

Holmes vzal husle a začal nôtiť uspávanku, ktorá ako sa zdalo, bola jeho vlastná improvizácia a mala ma čo najrýchlejšie previesť do sveta odpočinku, pokoja-spánku. Predtým, než som celkom zavrel oči, vynoril sa mi v polosne obraz sladkej tváre Mary Morstanovej, ktorá sa dívala na mňa z nebeských výšok.

IX.

Refaz sa trhá.

Bol uť neskoro poobľudni, keď som sa osviežený na tele a s pocitom nových síl zobudil. Sherlock Holmes sedel tak, ako som ho zanechal, s tou zmenou, že husle byly položené nepovšimnuté vedľa neho a on bol pohrúžený do knihy.

»Spal si tuho Watson. Obával som sa, že náš rozhovor vyruší.«

»Nič som nepočul,« odvetil som prekvapene. »Máš nejaké nové zprávy?«

Na šťastie nič nového. Som sklamaný, lebo som v tomto čase očakával už konkrétne hlásenia. Wiggins bol práve u mňa, informovať ma, že nielo ani stopy po člne. Sme teda odkázaní len na vyčkávanie.«

»Pôjdeš teda navštíviť medzitým Mrs. Cecil Forrester,« povedal som. »Slúbil som jej to včera.«

»K Mrs. Cecil Forrester?« opýtal so Holmes dôrazne s podozrievavým leskom v očiach.

»Well, Miss Morstan navštívim prirodzene tiež. Budú už nedečkavé na vývoj stopovania.«

»Nehovoril by som im príliš mnoho,« povedal Holmes. »Ani najlepšej žene sa neopláca v tomto ohľade dôverovať.«

»Vrátim sa za hodinku,« poznamenal som pri odchode.

»All right! Mnoho šťastia. Cestou tam môžeš odovzdať Tobyho majiteľovi, lebo nepatrí sa, tak dlho ho využívať.«

Miss Morstan mala na tvári ešte stopy po vzrušení a námahe prežitej noci, ale nezakrývala svoju zvedavosť nad vývinom vecí. Rozpovedal som jej všetko, čo sme podnikli, ale vynechal som pritom najdôležitejšie momenty stopovania.

»To je romantické,« zvolala Mrs. Forrester. »Podvedené dievča s polmiliónovým pokladom, čierny kanibal, muž s drevenou nohou! Prečo osud chce, aby si cez takéto ťažkosti vymáhala právo na poklad. Predstavte si, že celý svet sa bude klaňať nad tvojím bohatstvom.«

Pocítil som hrejivé prúdenie krvi okolo srdca, keď som zbadal, že neprejavila ani jednej stopy nedečkavosti. Naopak, vo svojej grációznnej púche pôsobila dojmom, ako keby ju ani neobklopovaly tieto malicherné záujmy.

»Znepokojuje ma len situácia Mr. Sholta,« povedala zachmúrene. »Prajem si len to, aby rá jeho prípad najskôr vyjasnil v jeho prospech.«

Keď som sa vrátil domov, mesto bolo už zahalené večernou tmou. Kniha a fajka môjho priateľa ležaly pri jeho kresle, ale po ňom nebolo ani stopy.

»Myslím, že Mr. Holmes zatiaľ odišiel,« povedal som Mrs. Hudson, keď vošla do izby, aby niečo zariadila.

Nie, sir. Prešiel len do svojej izby. Obávam sa o jeho zdravie.«

Na druhý den sme sa stretli pri raňajkách a všimol som si jeho strhaný výraz.

»Ničíš si zdravie,« poznamenal som. »Počul som ťa prechádzať sa celú noc po izbe.«

»Nemôžem spať,« odvetil. »Tento prípad ma úplne zaujal. Poznám páchatelov, čln a pozadie prípadu, chýbajú mi len zprávy. Použil som už aj iných ľudí v stopovaní a nechal prehliadnúť aj tok rieky a nemám zprávy o člne, ako aj Mrs. Smithová o jej manželovi.«

»Možno, že sa čln pustil ďaleko hore po rieke,« uvažoval som.

»Počítal som aj s tým prípadom a nechal som prehliadnúť riekú až po Richmond. Som si istý, že dnes dostanem nejaké zprávy.«

No, ani Wigginsová tlupa, ani ostatné agencie neprinášajú nijaké zprávy. V novinách boli plné strany popísané rozoberaním tragédie v Norwoode. Ale neprinášaly nijaké nové faktá. Zasiel som znova do Camberwellu informovať dámy o našich neúspechoch. Pri návrate som nasiel Holmesa mrzutého a rozladeného.

Keď som sa ráno zobudil, zarazila ma prítomnosť Sherlocka Holmesa pri mojej posteli v námorníckom obleku.

»Podniknem výlet po rieke, Watson. Prišiel som na spôsob, ako docieľiť úspechu.«

»Dúfam, že smiem ísť s tebou?« opýtal som sa.

»No, budeš užitočnejší, keď ostaneš doma a vyčkáš zprávy od zpravodajcov. Dúfam, že sa môžem spoľahnúť na teba, keby bolo potrebné niečo zariadiť.«

»Prirodzene.«

Otvoril som »Standard«, našiel som v ňom článok, ktorý prinášal predsa nové zprávy v súvislosti s prípadom v Norwoode.

Nové dôkazy ukázaly, že do prípadu sú pravdepodobne zapletené aj iné osoby a čaká sa zásluhou Mr. Atheneya Jonesa na ich uveznenie. Na zadnej strane novin je vtresnaná krátka zprávička, že Mordecai Smith a jeho syn sú od utorka rána nezvestní.

Prišiel Mr. Jones.

»Good day sir! Mr. Holmes je pochopiteľne vonku.«

»Ye, neviem kedy sa vráti. Ponúknem vám miesto a cigaru. Môžete na neho počkať.«

»Thank you.« povedal a utieral si spätenú tvár vreckovkou. »Myslím, že poznáte moju teóriu o vražde v Norwoode.«

»Pamätám sa, že ste nás s ňou raz oboznámili.«

»Well, opriadol som svoju sieť okolo Mr. Sholta, alibi, ktoré má sú hodnoverné. Od toho času, kedy opustil bratovu izbu, bol stále v styku s ľuďmi, ktorí to dosvedčia. Nemohol sa teda vyškriabať cez strechu a padacími dvermi do izby svojho brata v tom čase. Prípad je nateraz veľmi tmavý a zapletený, potrebujem teda pomoc.«

»Všetci potrebujeme niekedy pomoci«, povedal som.

»Váš priateľ je obdivuhodný človek«, povedal dôverným tónom. »Ešte sa nestalo, aby nebol vrhol aspoň trochu svetla do nejakého kriminálneho prípadu. Održal som od neho tele-

gram, v ktorom mi oznamuje, že sa pustil za nejakou novou stopou. Tu je jeho telegram.« Vytiahol z vrečka telegram podávaný o dvadnásť hodine z Poplaru a podal mi ho. Telegram znel takto:

Choďte na Baker Street a čakajte tam na mňa. Som na stope Sholtovej bandy. Ak chcete, aby sa prípad čoskoro skončil, môžete nám túto noc pomáhať.

Vtom bolo počuť na schodoch ťažké kroky a namáhavé dýchanie, spôsobené námahou cesty po schodoch. Muž sa niekoľko razy zastavil v chôdzi, akoby chcel využiť tejto prestávky k dýchaniu a konečne vstúpil.

Jeho zjav bol v súlade s tým, čo nasvedčovala jeho chôdza. Bol to starší chlap v ošarpanom námorníckom obleku. Chrbát mal shrbateľný, kolená sa triasly a dýchanie nieslo stopu po silnej astme. Celkový dojem mi prezrádzal, že je to dôstojný odchovanec mora, ktorého staroba priviedla do chudoby.

»Co si prajete priateľu?« opýtal som sa.

»Je tu Mr. Scherlock Holmes?« zachrapčal.

»Nie, ale ja jednám za neho a môžete mi povedať, čo mu prinášate. Máte hádam nejaké zprávy v súvislosti s čínom Mordecaia Smitha?«

»Yes, viem kde je čín, páchatelia a poklad.«

Vek mu prekážal vyjadrovať sa rýchle a plynule.

»Povedzte nám všetko a my mu to buďeme tlmočiť.«

»Hodlám to prezradiť len jemu«, povedal zatvrdilo starý námorník.

»Well, musíte teda na neho počkať.«

»Nie, nie. Nechcem stratiť celý deň pre túto záležitosť. Ak Mr. Sherlock Holmes nie je tu, musí prísť na všetko sám.«

Obrátil sa k dverám, keď mu v tom Athelney Jones zastal cestu.

»Počkajte trochu priateľu«, ohradil sa. »Máte dôležité informácie a nemôžeme vás len tak ľahko pustiť.«

Starý človek sa pokúšal dostať sa k dverám, ale keď Jones použil násilie, zbadal bezvýslednosť svojho úmyslu.

»Krásny spôsob násilia«, kričal mávajúc pri tom palicou, ktorou sa podopieral pri chôdzi. »Prišiel som navštíviť gentlemana a vy dvaja používate takéto násilie!«

»Nahradíme vám stratu času, sadnite si na pchovku a nebude to dlho trvať.«

Dotackal sa k pohovke a pomaly si sadal drziac si tvár obidvomi rukami. Na chvíľu sme mu nevenovali pozornosť. Potom sme napnuto čakali kým prehovorí. Náhle zavznel hlas Sherlocka Holmesa.

»Myslím, že by ste ma mohli ponúknuť aj cigárrou.«

Obidvaja sme vyskočili so stoličiek a dívali sa v úžase na Holmesa, ktorý sa neobyčajne dobre bavil na našom prekvapení.

»Holmes!« vykrikol som. »Ty si tu! Ale kde je ten starý človek?«

»Tu je starý námorník«, povedal vytŕčajúc paruku so šedivými vlasmi. »Neočakával som, že ma budete tak hrubo znásilňovať.«

»Ach, vy lišiak!« vykrikol Jones, ktorý ešte stále nevychádzal z úžasu. »Ste jedinečným hercom, hoci myslím, že som vás rozpoznal po výraze vašich očí!«

»Dostali ste môj telegram?« opýtal sa Holmes zapalujúc si cigáru.

»Yes. To je práve dôvod, prečo som k vám prišiel.«

»Ako pokračujete v pátraní?«

»Všetko vyšlo nazmar. Chcel som usvedčiť dvoch ľudí, ale nemám proti nim dôkazov.«

»Nevadí, dáme vám za náhradu dvoch nových. Ale musíte a podrobiť mojím rozkazom. Súhlasíte s tým?«

»Prirodzene, keď mi pomôžete dolapiť páchatelov..«

»Well, teda predovšetkým potrebujem, aby bol rýchly policajný parník pripravený pri Westminster Stairs o siedmej hodine.«

»Zariadim to.«

»Potom potrebujem dvoch mužov v prípade odporu.«

»Dvaja alebo traja muži budú už v člne. Čo ešte?«

»Keď zaistíme mužov, dostaneme sa k pokladu. Myslím, že môj priateľ bude mať veľký pôžitok: z toho, keď bude môcť vziať jednu debnu, dáme, ktorej oprávnenie patrí polovička. Dopusťte, aby ona prvá otvorila debňu. Čo Watson?«

»Bude skutočne rád.«

»Hoci to nie je normálny postup, nič nenamietam«, povedal Jones, podávajúc nám ruky. »To, potom prirodzene odovzdáme poklad vrchnosti.«

»Pravdaže. Okrem toho chcem podrobiť Jonathana Smalla detailnému výsluchu v mojom byte, za prítomnosti stráža. Viete, že mám rád kompletne zakľúčené prípady.«

»Well, ste pánom situácie. Je ešte niečo?«

»Len to, že vás zvem, aby ste sa dali pohostiť. Jedlo bude hotové za pol hodiny a presvedčíte sa, pánovia, o mojich nevšedných kuchárskych schopnostiach.«

X.

Koniec ostrovana.

Keď sme si dosýta pochutili na jedle, ktoré pripravil Holmes, pretriasli sme témy od ceylonského budhizmu až po stradivarské husle. Holmes pozrel na hodinky a naplnil ešte posledný raz tri poháre portským.

»Vypime si na úspech«, povedal »našej malej expedície. Je najvyšší čas, aby sme vyrazili. Máš revolver Watson?«

»Mám svoj starý slúžobný revolver v zásuvke.«

»Radím ti, aby si ho vzal. Koč je už pred dvermi.«

Pred Westminster sme dorazili niečo po siedmej hodine a mohli sme hneď zistiť, že policajný čln nás čaká.

»Má čln nejaké zvláštne policajné označenie?«

»Yes, zelenú lampu na boku.«

»Odstráňte ju teda.«

Po tejto zmene sme nasadli do člna. My traja sme sa usadili p. i kormidle, ktoré obsluhoval policista z posádky. Druhý sa staral o stroje a dvaja policajní inšpektori obsadili prednú časť člnu.

»Ktorým smerom?« opýtal sa Jones.

»K Toweru. Povedzte, aby zastavili oproti Jacobsons Yard«. Čln patrila bezpochyby medzi najrýchlejšie člny, ktoré sú v tomto veku na vode. Holmes prejavil svoje uspokojenie, keď mal možnosť zistiť s akou rýchlosťou prerýva vlny náš paročln.

»Dohoníme každé plavidlo na rieke«, povedal. »Máme dohoniť »Auroru« a pritom je to

predsa len rýchločln. Vysvetlím ti moju orientáciu, Watson.»

»Yes.«

»Well, chcel som dať možnosť odpočinúť si mojej obťažnej mysli tým, že som sa vrhol na chemické analýzy. Keď sa mi podarilo rozpustiť hydrocarbon, vrátil som sa k problému Mr. Sholta. Čln nemohol nikto objaviť, hoci som vyslal mnoho ľudí po jeho stopách. Vedel som, že Small má veľkú dávku lstivosti, ale nepokladal som ho za schopného počínať si v prirodzených prípadoch veľkolepe, pretože je to predsa len produktom výchovy.

John Small a jeho spoločník vyrazili zo svojho peľechu pod rúškom tmy a hodlali sa vrátiť prv než sa rozbrieždi. Podľa udania Mrs. Smith boli tri hodiny keď vyplávali s člnom na riekou. Boha podplatili Smitha, aby držal jazyk za zubami a prepožičal im čln k úteku. Ponáhľali sa do svojho peľechu s pokladom. Zamýšľali čakať niekoľko dní, dobre skrytí a sledovať pritom v novinách vývoj vyšetrovania a smer pátrania. Keby boli zbadali, že podozrenie polície smeruje na ich osoby, chceli sa dostať na nejakej lodi do Ameriky, alebo kolónií.«

»Ale čo s člnom? Ten si predsa nemohli vziať do svojej skrýše.«

»Správne. Prišiel som na to, že čln nemôže byť ďaleko, a rovnako nemôže byť neviditeľný. Vžil som sa teda do Smallovej situácie a pokúsil som sa so stanoviska jeho počínania, rozoberať situáciu. Small vedel, že pošle čln nazad, znamená ponúknuť polícii možnosť istého a ľahkého stopovania. Ako teda zariadiť veci tak, aby čln bol skrytý pred očami polície a pritom po ruké, keď ho bude potrebovať. V jeho situácii by som bol zvolil len toto východisko. Bol by som dal čln do opravy, aby previedli na ňom základné zmeny, k nepoznaniu. Potom by som ho bol dopravil do svojej lodenice, ako čln ktorý pod vodným mnom nikto nemôže spoznať.«

»To sa zdá byť skutočne jednoduché.«

»Inšpirovaný takýmito úvahami vydal som sa vo svojom ošarpanom námorníckom obleku, prehliadnuť všetky lodenice a opravovne pri rieke. U Jacobsona som sa dozvedel, že tam istý muž s drevenou nohou nechal opraviť kormidlo a previesť rôzne opravy. »Tam leží, s červenými pruhmi, povedal majiteľ opravovne. »V tom momente prešiel nikto iný, ako sám majiteľ člna Mordecai Smith. Zbadal som na ňom účinnok alkoholu. Nepoznal som ho, ale zásluhou alkoholu som sa dozvedel tak isto jeho meno, ako aj meno jeho člna.«

»Chcem, aby bol čln dnes o ôsmej pripravený. Presne o ôsmej, lebo veziem dvoch gentle-

manov, ktorý neradi čakajú«, povedal panovač ne Smith.

»Pravdepodobne mu dobre zaplatili, lebo rozhadzoval peniaze na všetky strany. Sledoval som ho na nejakú vzdialenosť, ale zabočil do nejakého hostinca, pokladal som za zbytočné, zaberať sa s ním aj naďalej. Zanechal som jedného z mojich ľudí ako stráž pri člne. Mal stáť pri brehu a zamávať nám vreckovkou v prípade, že chlapci už odštartovali.«

»Váš plán je skvelý, aj v tom prípade ak sú to nie tí praví mužovia«, poznamenal Jones, ktorý bol druhým poslucháčom Holmesovho vysvetľovania. »No, keby celá záležitosť bola v mojich rukách, dal by som zavolať políciu a zatvoril ich skorej, než by boli došli k člnu.«

»Môžete sa spoľahnúť, že by sa to nikdy nebolo stalo. Small je dosť rafinovaný na to, aby poslal dopredu zveda, keby sa bolo niečo podozrivého vyskytlo. Odloží prevedenie plánu na ďalší týždeň.«

»Stačil potom zatknúť Mordecaina Smitha a ten by nás bol zaviedol do ich skrýše«, osmelil som sa poznamenať ja.

»Stavím sto oproti jednej, že Smith nevie kde je vlastne skrýša. Pokiaľ má dosť peňazí a alkoholu, nebude ho to ani zaujímať. Posielajú mu rozkazy o tom, ako má veci zariadiť.«

Zatiaľ čo sme boli zabraní do živej debaty, prešli sme popod sériu mostov nad Temžou. Slnko vysielalo posledné lúče a noc preberala panstvo nad Londýnom. Keď sme dosiahli Tower bol už súmrak.

»Tam je Jacobsonová lodenica«, povedal Holmes, ukazujúc prstom na mnohé stožiare v malom prístavišti. Budeme križovať hore, dolu pod ochranou tieňa kamenného múru brehu.«

Vzal nočný ďalekohľad a sledoval breh. »Vidím, že stráž je na svojom mieste«, oznamoval. »Ale nepozorujem žiadne znamenia vreckovkou.«

Dlhší čas sme križovali a prerážali vlny rieky, keď naraz som zbadal, ako Holmesov pomocník zakýval vreckovkou a nezdržal som výkriku.

»Tvoja stráž dáva znamenie!«

»Vidím už aj Auroru«, zvolal skoro súčasne Holmes. »A uháňa ako diabol. Plnou parou za ňou, strojník! Nikdy by som si neodpustil, keby nám ukázala päty!«

Nevýhoda bola v tom, že sme ju nezbadali medzi spleťou lodiek hneď a poskytli jej takto dosť času, aby nabrala rýchlosť.

»Veľmi rýchly čln«, povedal Jones krútiac hlavou. »Pochybujem, že ho dohoníme.«

»Musíme ho dohoniť«, povedal tvrdo Holmes. »Pustíte stroj na plnú paru!«

Zdalo sa, že zdolávame ťažký úkol. Obrisy Aurory sa stávaly zreteľnejšími, no náš čln sa zmiatol účinkom vysokého tlaku pary, ako keby sme sa boli vlezli na živej, veľkej rybe. Jeden z našich reflektorov vrhol žltkavé svetlo pred nás a osvetlil nám rozbúrenú hladinu, ktorou prebehla Aurora. Ešte nebola na dosah, ale pevne sme sa držali jej stopy.

Vtom momente, akoby vôľou osudu sa nám vplietly tri nákladné člny do cesty. Len zásluhou našej duchapritomnosti sme sa vyhlí srážke, ale zatiaľ Aurora získala aspoň dvesto yardový náskok. No hlavná vec, že sme Auroru nestratili s dohľadom.

Blížili sme sa k India Docks a prešli už aj popri Depford Reach a konečne sme zabočili smerom k Isle of Dogs. V tmavej škvyrne pred nami sa predstavovala už jasne AURORA. Jones zamieril svetlomet na jej palubu, takže sme mohli jasne rozpoznať postavy. Jeden muž sedel pri kormidle a na kolenách držal nejakú vec čiernej farby. Za ním ležala čierna masa, ktorá sa podobala novofoundlanskému psovi. Chlapec svieral niečo v rukách a v lúčoch reflektoru sme zazreli Smithovu postavu. Neboli si ešte istí v tom, že ich sledujeme, ale keď sme sa držali presne ich smeru, nebolo pochybnosti, že zbadali, že máme na nich namierené.

Pri Blockwoode sme boli už v povážlivej blízkosti a získavali aj naďalej yard za yardom. V nočnom tichu sme mohli zachytiť hukot ich stroja. Posádka Aurory prejavovala nervozitu. Blížili sme sa. Jones ich vyzval, aby zastavili.

Ako v odpoveď na našu výzvu, muž pri kormidle vyskočil so sedadla a zamával na nás zatiaľ čo pástami, sprevádzajúc svoju hrozbu prenikavým krikom.

Bol to muž silnej postavy a ako tak výhražne stál s jednou nohou posunutou dopredu, zbadal som, že tú druhú má drevenú. Na Palube Aurory sa začali podozrivo chovať a zbadal som, že Holmes už aj vytiahol svoj revolver. Posádka Aurory začala paľbu a v svetle tejto paľby som zahliadol chlapíka, najmenšieho, akého som ledy videl, ale s obrovskou hlavou. Holmes vypálil práve zásobník na túto divoškú kreatúru a stačil jeden pohľad na tohto muža za svetla paľby, aby človek nemohol zaspať.

»Páľte, akonáhle zodvihne ruky«, zavelil Holmes.

Už nás delila len vzdialenosť niekoľkých yardov od člna páchatelov. Videl som dvoch

mužov, drevonohého, ako dával rozkazy a divocha s príšernou tvárou, ktorý ceril na nás žlté, riedke zuby v strašideľnej grimase.

Vďaka dobrému výhľadu, sme ešte dost času zbadali, ako divoch vytiahol drevenú trubicu a prikládal si ju k ústam. Naše zbrane pohotove zaštekaly. Divoch sa otočil okolo svojej osi, rozhodil rukami a padol cez paľbu do prúdu rieky. V tom okamihu ho voda pohltila. Na to sa zvrtol muž s drevenou nohou ku kormidlu a prudko ho zakrútil. Čln zapraskal a rútil sa k brehu.

Hneď sme previedli podobný manéver, ale neočakávanosť takéhoto počínania zapríčinila naše zmeškanie. Breh bol divoký a pustý porastený hustým krovím a osvetlený žiarou mesiaca. Čln narazil s rachotom na breh a silne sa naklonil nabok. Uprchlík pohotove vyskočil, ale protéza sa mu hlboko zaryla do bahňitého brehu. V zlosti reval a fučal, no nemohol sa pohnúť ani dopredu ani dozadu. Čím prudšie sa snažil oslobodiť si nohu, tým hlbšie sa mu zaryvala do bahna. Keď sme sa priblížili s člnom k brehu bol tak pevne zakotvený v bahne, že sme mu museli sňať drevenú konštrukciu nohy, aby sme ho vyslobodili. Dvaja Smithovci sedeli odovzdané v člne a poddali sa nám bez odporu.

Na palube Aurory sme našli krásne bronzové poprsie Inda, ktorý skrýval vo vnútri Sholtovej poklad.

Cestou späť sme prehľadávali hladinu rieky, ale po ostrovanovi nestalo ani stopy.

XI.

Agramský poklad.

Náš zajatec sedel v kabine oproti soche Inda, ktorého s vynaložením toľkej námahy chcel získať. V tvári bol silne opálený, v očiach bezohľadný lesk a tvrdé črty v tvári, ktoré svedčily o jeho vytrvalosti a odvahe. Mal asi päťdesiat rokov a čierne vlasy boly pretkávané šedivými. Pozeral na nás s nádychom humoru, ale keď jeho chladný pohľad zabľúdil k pokladu, zalomcovala ním vlna zlosti.

»Well, Jonathan Small«, povedal Holmes, zapaľujúc si cigáru. »Je mi ľúto, že to tak ďaleko zašlo.«

»Mne tiež«, odvetil úprimne. »Ale dávam vám čestné slovo, že som nesiahol na život Mr.

Sholta. Tonga ho poslal na druhý svet, svojimi šípami. Nebola to moja vôľa a Tongu som náležite potrestal, ale bolo už neskoro.«

»Zapáľte si cigáru«, povedal Holmes »a vysvetlite mi, ako je možné, že ste sa spoliehali na malého a slabého divocha a očakávali, že premôže Mr. Sholta, zatiaľ čo sa sám vyškriabete po povraze?«

»Zdá sa, že viete toľko, ako keby ste boli prítomní. Očakával som, že izba bude prázdna. Poznám som pomery v dome a vedel som, že v tom čase Mr. Sholta zvykne práve večerať. Priznám sa, že v každom čase, by som bol s ľahkým srdcom skolil majora Sholta, ale nikdy nie jeho syna.«

»Vyrozpárajte mi teda všetko, možno, že vám môžem ešte pomôcť. Myslím, že môžem dokázať účinok jedu a teda, keď ste vy vstúpili do izby obeh už bola mŕtva.«

»Tak je, sir. Keď som zazrel jeho kľúčami skrivenú tvár nebol som ďaleko od samovraždy. Vrhol som sa na Tonga a zbil som ho skoro k smrti. Následkom toho si zabudol aj šípy a priviedol vás na stopu. Teraz ja, ktorý som polovičku života strávil stávaním hrádze na Andamanoch a mám nárok na pol milióna, budem teraz tráviť druhú polovičku života v Dartmoordskej cele. Nešťastný ten deň keď som sa dostal do styku s obchodníkom Achmetom a zatúžil po Agramskom poklade, ktorý priniesol majiteľovi smrť, Majorovi Sholtovi strach a výčitky svedomia a mne väzenie.«

Vtom vstúpil do kabíny Jones s výrazom pýchy a nadšenia.

»Musíme si navzájom gratulovať k úspechu Mr. Holmes. Smith tvrdí, že má jeden z najrýchlejších člnov, ale popiera, že by niečo vedel o Norwodskom prípade.«

»Nevedel o ničom«, zvolal zatknutý. »Dobre sme mu platili, ale neprezradili sme mu ani slovo. Sľúbili sme mu veľkú odmenu, ak došahne Esmmeraldu v Grovedsendskom prístave, ktorá pláva do Brazílie.«

»Blížime sa k Vauxhall Bridge«, povedal Jones »a pomaly pristaneme, aby ste mohli odniesť poklad, Watson. Je to protizákonné, ale ujednanie hodlám dodržať. No, akokoľvek musím vám dať jedného z inšpektorov, ako sprievod, pokiaľ máte v rukách takú cennosť. Kde je kľúč, chlape?«

»Na dne rieky«, povedal krátko Small.

»Musíte to teda otvoriť násilne a dovezte potom všetko na Baker Street. Nájdete nás tam všetkých.«

Pristali sme pri Vauxhalle a ja som v spoločnosti policajného inšpektora opustil so železnou škatuľou loďku. Zamierili sme k Miss Morstanovej a našli sme ju v salóne pri okne. Vyrušená dunením mojich krkov sa obrátila, vstala i išla mi v ústrety.

»Počula som koč«, povedala. »Očakávala som Mrs. Forrester, ale ani vo sne ma nenapadlo, že by ste to mohli byť vy.«

»Tento raz som vám priniesol niečo lepšie než zprávy«, povedal som na uvítanie a položil železnú krabicu na stôl. »Polovica z toho nesmierneho bohatstva je vaša. Nie je to báječné?«

Moje očakávania, že ju táto udalosť vzruší, zlyhaly, lebo vo výraze Miss Morstan s. prejavily len známky povrchnej zvedavosti.

»Prosím sadnite si a vyrozprávajte mi všetko, Dr. Watson.«

Pochopíte, že to čo sa medzi nami ďalej odohrávalo, patrí k môjmu súkromiu a dovolíte mi, aby som sa o tom nerozširoval. Nezdrižim sa však, aby som vám nevykreslil záver, lebo je veľmi dôležitý. Keď sme totiž otvorili debnu, k nášmu úžasu sme skonštatovali, že je prázdna.

»Vďaka Bohu!« zvolal som nadšene.

Vrhla na mňa prekvapený pohľad a usmiala sa.

»Čo hovoríte?«

»Derna je prázdna, vy ste sa nestali podľa očakávania bohatou a nedeli nás príepasť bohatstva. Môžem vám teda bez rozpakov prejaviť city svojej lásky k vám.«

»Pripojujem so slovami »Vďaka Bohu«, zasľúbila a stala si so mojom boku.

»Možno, že niekto stratil tejto noci poklad, no ja som získala iný.«

XII.

Podivná história Jonathanu Smalla.

»Toto je vaše dielo«, povedal Jones a ukázal na prázdnu železnú škatuľu, keď sme boli zase všetci spolu na Baker Street.

»Yes, ja som odstránil poklad z dosahu vašich rúk«, kričal vo vytržení. »Poklad je môj a keď ja nemôžem z neho mať osov, postaral som sa o to, aby ani tiež nemali. Žiaden žijúci človek nemá na to právo, okrem troch mužov,

ktorí sú na Andamanoch v stretnej kolónii. Viem, že nemôžu mať z toho takisto osov, ako aj ja sám. Znamenie štyroch žije v nás a doprevádza nás. Boli by zahodili tak isto ako aj ja poklad radšej do Temže, než by sa mal dostať do rúk Sholta, alebo Morstanovej. Poklad nájdete tam, kde kľúč a Tongu.«

»Podvádzate nás Small« povedal Jones prisrne. »Keby ste boli zamýšľali hodiť poklad do Temže, bolo by to vývalo pre vás snadnejšie hodiť ho aj so železnou škatuľou.«

»Muž, ktorý bol dost chytrý na to«, odpovedal s úšklabom »by bol býval dost chytrý aj na to, aby si vyzdvihol železnú škatuľu z dna rieky. Teraz keď sú skvosty roztrúsené v dĺžke niekoľko míľ, by bolo čertovsky ťažké, zmocniť sa ich.«

»Vec je veľmi vážna, Small«, povedal detektív, »keby ste boli pomohli spravodlivosti, boli by ste mal lepšie šance na výsledok rozsudku.«

»Spravodlivosť!«, vykrikoval s opovržením, bývalý trestanec.

»Či je to poklad, ak nie náš. Dvanásť dlhých rokov som sa lopotil v maláriou zamorených krajoch, prenasledovaný moskytmi, a líhal som do vlhkej tmavej vazeňskej cely, cítiac za sebou černoškého policajta, ako zlovestný tieň.«

»Zabúdate«, povedal Holmes pokojne, »že my sme nevedeli o vašom osude a teda ani o tom, ako je ďaleko spravodlivosť na vašej strane.«

Small sňal so seba masku stojicizmu a dal prudký slovný priebeh tomu, čo ho ťažilo na srdci.

»Well, sir vidím, že jednáte so mnou nad očakávanie slušne, hoci viem, že vy ste pôvodcom refaze, ktorou mám teraz sviazané ruky. Som ochotný vám povedať všetko a pravdivo, ak si to budete priať, lebo si cením vašu láskavosť.«

»Mal som už práve dost vojenčenia v horúcej Indii, keď ma ráz roztopašnosť strhla k nápadu okúpať sa v Gangese. Na šťastie môj rotný sergeant, John Holder, bol v tom čase tiež vo vode a patrilo k najlepším plavcom v našom pluku. Keď som bol v strede rieky napadol ma nečakane krokodíl, chmatol ma po kolene a ostal mi len pahýľ nad kolenom. Nebyť pohotovosti sergeanta, bol by som sa vo vode utopil... Keď som po piatich mesiacoch vyšiel z nemocnice, ako mrzák, nebol som viac schopný pre a...ivnu vojenskú službu.«

»Môžete si predstaviť v akej neutešenej situácii som sa nachádzal, hoci som vtedy nemal ešte ani dvadsať rokov. Muž menom Abel Whi-

te, plantážnik, potreboval dozorcú nad svojimi čiernymi robotníkmi a plukovník doporučil mu mňa. Nakoľko som mohol jazdiť na koni, vykonával som svoje povolanie tak, že celý deň som jazdil okolo plantáží dozeral som na pracujúcich robotníkov.

Mal som všetko pohodlie a cítil som sa zásluhou láskavosti Mr. Whiteho veľmi spokojne. Moje šťastie v živote netrvalo nikdy dlho. Náhle, bez toho, že by sme to boli tušili, vypukla vzbúra. Pokojní a mierumilovní Indovia sa naraz premenili v stádo diablov a celú zem v peklo. Noc čo noc, zapáľovali naše bungalovy a hŕstky europánov utekali pod ochranu najbližšej vojenskej posádky. Mr. White veril, že vzbúra zanikne tak rýchlo ako vypukla. Jedného dňa to všetko krachlo. Bol som práve na vzdialenejšej plantáži, a keď som sa podvečer vrátil zistil som, že bungalov bol podpálený a tlupa vzbúrencov práve vraždila môjho zamestnávateľa. Zbadali ma a keď som nechcel riskovať život, musel som ujsť a utiahnuť sa do nedobytných stien Agry. Mesto Agra je vystavené na rozsiahlej ploche a hemží sa prudkými námornými živlami, rôznych rás. V meste sa utvorila skupina dobrovoľníkov, regrutovaných z radov obchodníkov a úradníkov na potlačenie rebelov a vstúpil som medzi nich. Srazili sme sa s nimi pri Shagunde a nakoniec sme sa museli stiahnuť späť do mesta. Potom sme sa utiahli do Agramskej pevnosti a tam sme odporovali rebelom. Ale bolo nás málo na obsluhu ťažkých zbraní. Bol som určený za veliteľa stráže pri jednom z východov z pevnosti. Mužstvo z mojej stráže pozostávalo z dvoch Sikhov, vysokých a prudkých chlapíkov Mahometa Singha a Abdullaha Khana. Vedeli obstojne anglicky, ale ťažko bolo dostať z nich slova.

»Tretia noc v stráži bola neobyčajne tmavá a poprchávalo. Pokúšal som sa nadviazať rozhovor so Singhami, aby som zahnal nudu, ale stretol som sa len s ich mlčanlivosťou. Namrzene som vzal fajku, odložil pušku stranou a zapálil som zápalku. Vtom okamihu mi jeden z nich odňal pušku a druhý mi položil nôž na prsia, prisahajúc sa, že ho pri najmenšom mojom pohybe vrazí do môjho srdca. V prvom momente som sa domnieval, že chlapíci sú sprievení s rebelmi a napadlo ma, aké vážne následky pre ženy a deti, ktoré sme chránili, by mohla mať pozícia rebelov pri vchode. Chcel som výkrikom privolať hlavnú stráž, ale chlapíci vyčítali moje myšlienky a jeden z nich v zápätí mi pošepkal do ucha:

»Nerob hluk! Pevnosť je v bezpečí. Na tejto strane rieky niet rebelantských psov«. Vycítil som pravdivosť jeho slov a uvedomil som si, že by ma zavraždili už pri úmysle vykriknúť. Pokojne som očakával ďalší vývoj situácie.

»Počúvaj sahib«, povedal Abdullah Khan, »musíš držať, alebo s nami, alebo sa navždy umlčíme. Alebo sa staneš súčiastkou nášho tela a našej duše, ako ti to tvoj kresťanský kríž káže, alebo hodíme tvoje mŕtve telo do priekopy a sami prejdeme k rebelantským bandám. Dávame ti tri minúty času na voľbu medzi životom a smrťou.«

»Ako sa môžem rozhodnúť, keď ani neviem čo odo mňa žiadate. Upozorňujem vás vopred, že ak vec bude namierená oproti bezpečiu pevnosti, nemôžete očakávať môj súhlas.«

»To nemá s pevnosťou nič spoločného«, povedal, »chcem len, aby si robil to, čo robia ostatní tvoji rodáci v tejto krajine. Chceme, aby si bol bohatý. Keď s nami budeš držať cez túto noc, prisaháme ti na sikhské božstvo, ktoré pravoverný Sikh nikdy nezradí, že dostaneš svoj podiel na zisku. Štvrtina pokladu bude tvoja.«

»O aký poklad sa jedná«, opýtal som sa neodčkane. »Chcem byť bohatý, ale povedzte mi, ako to previesť.«

»Prisahaj na pamiatku svojich predkov, že nepovieš ani slova a nezdvihneš proti nám ruku, ani terč, ani potom.«

»Prisahám!«, odvetil som vzrušene.

»Môj priateľ a ja ti prisaháme, že poklad bude spravodlivo rozdelený medzi nás štyroch!«

»Veď sme len traja«, ohradil som sa.

»Aj Dost Akbar musí dostať svoj podiel. Zatiaľ čo budeme na nich čakať, poviem ti ako sa veci majú.«

»V severnej provincii žije rajah, ktorý je veľmi bohatý, hoci jeho krajina je pomerne malá. Mnoho zdedil od a mnoho nashromazdil sám, lebo radšej sŕňa, než utráca. Keď vypukla vzbúra, choval sa priateľsky aj k levovi aj k tigrovi — totiž tak k povstalcovi, ako aj k vládnym. No, zdá sa mu, že bielej rase zvoní v Indii umieráčik. Ako starostlivý muž, zaistil si aspoň pčovicu pokladu tak, že striebro a zlato ponechal v paláci, drahé kamene a skvosty poslal po vernom sluhovi do pevnosti Agra. Sluha sa maskuje v postave mierumilovného obchodníka. V Agra má byť poklad skrytý, kým sa mračná nerozženú. Zaistil si takto jednu alebo druhú polovičku pokladu, podľa toho, ktorá strana vyjde víťazne a pridal sa k povstalcovi.«

Tento falošný obchodník, ktorý cestuje pod menom Achmet, je teraz v meste Agra a žiada o vstup do pevnosti. Doprevádza ho môj brat, Dost Akbar, ktorý pozná jeho tajomstvo. Dnes

v noci ho má Dost Akbar priviesť ku vchodu, ktorý strážime. Príde sem a nájde nás tu. Miesto je osamelé a nikto nespozoruje, že sa približujú. Achmet neuvidí už viacej svetlo sveta a poklad si rozdelíme. Čo povieš na to sahib?«

»Vo Worcestershire, kde som sa narodil, sa život človeka zdá byť posvätnou a nedotknuteľnou vecou. No tu, kde sa krv rozlieva potokom, stretnete smrť na každom kroku. Pomyšlel som si na úžasné možnosti, ktoré by mi poskytol poklad doma. Rozhodol som sa teda, pod tlakom krásne zobrazovanej budúcnosti.«

»Som s vami telom aj dušou«, povedal som pevne.

»Vell, sahib!« uvítal moje slová a vrátil mi pušku. »Uvidíš, že nesklamem tvoju dôveru. Ostáva nám len čakať na môjho brata.«

»Vie tvoj brat, čo hodláme podniknúť?«

»Plán je jeho výplodom«, odvetil mi pokojne.«

»Čakali sme hodnú chvíľu, keď moje oko náhle zachytilo v diaľke šedý záblesk lampy.«

»Idú!«, zvolal som.

»Vyzveš ho, ako obvykle!« šepkal mi Abdulah. »Nesmieš mu, pravda, nahnať strachu. Pošleš nás s ním a zatiaľ, čo budeš na stráž, zariadime ostatné.«

»Posvietili sme na postavy, ktoré sa neiste približovali. Otvoril som bránu a postavil som sa s lampášom v ruke pred ňu.«

»Kto tam?«, opýtal som sa energicky.

»Priatelia!« zavznelo v odvetu.

Posvietil som na postavy z blízka a zbadal som, že jeden z nich je Sikh, obrovskej postavy, s čiernou bradou. Druhý bol malý, okrúhly chlapík a na hlave mal žltý turban. Triasol sa na celom tele a nervózne pozeral na všetky strany, ako keby očakával zákerné prepadnutie. Zhrozil som sa nad tým, že je odsúdený k smrti a bolo mi ho ľúto, ale túha po bohatstve prehlušila akúkoľvek citovosť. Keď zazrel môj biely obličaj, niečo ako záblesk radosti sa objavilo v jeho očiach.

»Vašu ochranu, sahib«, prosil, »pre úbohého obchodníka Achmeta. Cestujem až z Rajpootanu, aby som sa mohol dostať do pevnosti. Bol som okradnutý a zbitý, lebo som vaším priateľom.«

»Čo máš v batohu?«

»Zeleznú debnu a v nej rodinné pamiatky, ktoré nemajú pre ňého cenu. No, nie som ešte chudák a bohate sa vám odmením, ak ma vpuštíte.«

»Zaved'te ho k hlavnej stráži!« rozkázal som.

»Sikhovia ho obstali s dvoch strán a obor kráčal za nimi. Nikdy som nevidel človeka tak obkoleseného smrťou. Chlapi zmizli v tme, ale počul som zvuk ich krokov.

»Náhle kroky zastaly a počul som hlasy smiešané so zvukom tichého boja. O chvíľu som k môjmu úžasu zachytil rýchle kroky, ktoré sa blížili smerom ku mne a mojím ušiam doliehal ťažký dych muža. Posvietil som lampášom a zazrel som zakrvaveného obchodníka nasledovaného tesne v päťach obrovským Sikhom, ktorý výhražne držal v ruke dlhý nôž. Strach, že všetko môže byť hukom prezradené, sám som zakročil oproti utekajúcemu tak, že som mu puškou podrazil nohy. Achmet sa svalil a dvarazy sa prekotil na zemi. V tom momente sa vrhol Sikh na neho celou váhou svojho obrovského tela. Dvarazy mu pichol nôž hlboko a s obrovskou silou do tela. Achmet nepohol ani svalom a ostal nehybne ležať.

»Well, Abdullah, Akbar a ja sme zanesli Achmeta na vopred upravené miesto. Mohammed Singh, ostal na stráži. Zahrabali sme ho kameňom a zenu a vrátili sme sa k pokladu. Ležal tam, kde ho pustil, keď začali naň útočiť. Debna leží teraz tu na stole. Otvorili sme ju a svetlo lampáša osvietilo skvosty o akých som čítal len v rozprávkach. Keď sme sa nasýtili pohľadom na ne, vybrali sme ich a začali sme robiť soznam. Dokopy sme napočítali štyridsaťtri diamantov slušnej veľkosti a medzi nimi veľkého »Mogula«, ktorý bol druhým najväčším diamantom na svete. Okrem toho stovky perál, rubínov, safirov a množstvo iných drahokamov, rozličnej veľkosti. Všetko bolo uskladnené v poprsí Inda a aj na soche samej bolo asi tristo perál, vpravených do zlatého kornetu. Mimochodom tieto som teraz pri objavení pokladu nenašiel na pôvodnom mieste.

»Poukiadali sme poklady späť do poprsia a zanesly sme ich k bráne. Rozhodli sme sa najst bezpečnú skrýšu pre poklad, aby sme si ho po utišení vzbúry rozdelili a užili. Zanielsi sme ho z nedostatku iného východiska na to miesto, kde sme pochovali Achmeta a zakopali sme ho o niekoľko krokov ďalej od jeho hrobu. Zakreslil sme polohu miesta a na druhý deň som vyhotovil štyri kopie plánu, pre každého a podpísali sme sa na ne všetci.

»Po krátkom čase povstanie bolo potlačené Wilsonom a sirom Colinom a na krajinu zaľahol pokoj.

My štyria sme začali stupňovať nádeje v rozdelenie pokladu. No, naše nádeje boli zmarené, lebo nás obvinili z vraždy Achmeta a pozatvárali.

»Stalo sa to takto. Keď rajah vložil poklad do rúk Achmeta, robil to preto, lebo mu pevne dôveroval. No, India z Východu sú podozrievaví a rajah poslal, ako špióna s prvým sluhom aj druhého, ešte vernejšieho, ktorý ho ustavične tajne sledoval, ako tieň. V tú noc išiel tiež za ním a videl, ako Achmet prešiel cez bránu. Myslel si, že Achmet našiel v pevnosti útulok a dostal sa tam za ním. No po Achmetovi nebolo ani stopy. To sa mu zdalo pochopiteľne divné a zmienil sa o tom sergiantovi, ktorý to hlásil veliteľovi pevnosti. Po dôslednej prehliadke našli telo Achmeta. Zistil, že v tom čase sme mali my stráž pri bráne a zatkl nás, ako vrahov spolu s Dost Akbarom. O poklade nepadlo ani slova zmienky, lebo rajah bol v tom čase z Indie vyhostený a nikto neprejavoval o neho záujem. Traja Sikhovia boli odsúdení k doživotnej nútenej práci a ja k doživotnému väzeniu.

Mali sme slabé nádeje na vyslobodenie, ale ja som vždy bol tvrdý a nepoddajný a aj teraz som vyčkával len na vhodnú chvíľu, aby som sa vyslobodil.

Zdalo sa mi, že sa osudná chvíľa priblížila, keď som bol preložený na Andamanské ostrovy. Bolo tam len veľmi málo bielych trestancov a nakoľko som sa choval vzorne, získal som si určité privilégia. Dostal som chatrč v malom mestečke Hope a bol som ponechaný svojmu osudu. V okolí bolo plno domorodých ľudožrútov, ktorí veľmi radi vysielali svoje otravné šipy na nás, keď ocitla na to príležitosť. Cez deň sme pracovali pri ryžovaní zlata, alebo pri poľnohospodárstve a len večer som mal trochu času pre seba. Vtedy som sa priučil lekárstvu. Cez celý ten čas som číhal na príležitosť k úteku, ale pevnina bola ďaleko a nebolo tu silných vetrov k plavbe.

Ráňhojiť. Dr. Somerton bol športove založený, mladý muž, zvykol spolu s ostatnými dôstojníkmi hrať vo svojich izbách v karty. Lekáreň, kde som mu pomáhal pripravovať lieky, susedila s jeho pracovňou. Debilo nás len malé okienko a keď som sa cítil osamelý, pozoroval som ich pri hre a počúval som ich reči. Medzi nimi bol major Sholto, kapitán Morstan a poručík Bromley Brown. Spolu s nimi brávalo riekťo civilných úradníkov. Spozoroval som, že pri kartách obyčajne vyhrali civilní úradníci. Nerobili vlastne nič iného vo svojej úradnej funkcii a ich podstatným programom bola hra v karty. Noc čo noc sa dôstojníci takto ochudobňovali a major Sholto býval pritom

najťažšie postihnutý. Nešťastný z blížiaceho sa finančného zhrútenia oddal sa pitiu.

»Jednu noc stratil v hre obzvlášť mnoho. Po hre prechádzali práve popri mojej izbe a zachytil som ich rozhovor.

»Som na lopatkách s peniazmi, Morstan, prehovoril major. »Som finančná ruina.«

»Nesmysel, starý priateľu. Moja situácia je približne podobná, ale... povedal Morstan a to bolo všetko, čo som mohol z ich rozhovoru zachytiť, ale dalo mi to dosť látky k premýšľaniu.

O niekoľko dní sa major Sholto prechádzal pri potoku. Využil som túto príležitosť k rozhovoru s ním.

»Rád by som sa s vami poradil, major«, povedal som.

»Well, čo je Small?, opýtal sa major.

»Chcem vám prezradiť, že som majiteľom skrytého polmiliónového pokladu. Pretože ho nemôžem využiť, chcem ho odovzdať štátnej autorite v nádeji, že mi skráti trest.«

»Pol milióna, Small!« skúmavo sa na mňa pozrel, akoby chcel vyčítať z mojich očí vážnosť tohto tvrdenia.

»Celkom tak, sir. V drahokamoch a perlách. Zaujímavá na celom prípade je skutočnosť, že pôvodný vlastník stojí mimo zákona a nemôže byť uznávaný majiteľom pokladu. Poklad patrí teda tomu, kto sa k nemu najskôr dostane.

»Vláde, Small. Vláde!« povedal to takým tónom z ktorého som vycítil, že som ho dostal tam, kde to môj plán vyžadoval.

»Mám teda informovať guvernéra?« opýtal som sa dôrazne.

»Well, nesmiete jednať ukvapene. Predložte faktá najsamprv mne, Small.«

»Povedal som mu celú históriu v takej obmene, že nemohol vytušiť miesto skryšy pokladu. Pozoroval som ho pritom a zbadal som, ako horúčkovite premýšľa.

»To je vážna a dôležitá vec, Small«, povedal nakoniec. »Nesmiete sa o tom nikomu zmieniť. Čoskoro s vami o tom ešte prehovorím.«

»O dva dni prišiel ku mne major a kapitán Morstan.«

»Chcem, aby kapitán Morstan počul históriu z vašich úst. Small, povedal major.

Opakoval som to, čo som prezradil aj majorovi.

»V, prá to pravdivo«, povedal zasmušile Morstan.

»Pozrite sa Small,« začal major. »Hovorili sme o tom s mojim priateľom a došli sme k názoru, že táto záležitosť je vašou súkromnou a nie štátnou vecou. Naložíte so všetkým, ako za najlepšie uznáte. My sa ponúkame zariadiť to za vás a chceme, aby ste navrhli podmienky.

Pokúšal sa hovoriť ľahostajne, ale záblesk chtivosti v jeho očiach neklamal.

»V mojom položení môžem klásť len tieto podmienky,« povedal som tiež chladne. »Dopomôžte mojim trom spoločníkom a mne k slobode a dostanete päťtinu z pokladu.«

»Hm« zamrmlal si, »päťtina nestojí za pokus.«

»Päťdesiat tisíc každému«, povedal som.

»Ale vietc, že je nemožné dostať vás na slobodu.«

»Mám už plán oremyslený. Jedinou prekážkou v úteku je fakt, že nemôžem dostať čln, vhodný pre plavbu. No v Calcutte alebo Madrase je množstvo jacht, z ktorých jednu privediete. Pod rúškom noci sa doplavíme na hociktoré miesto na indickom pobreží a váš nárok stúpne v platnosť.

»Keby sa jednať len o jedného«, poznamenal major.

»Nikto, alebo všetci,« odvetil som pevne. »Prisahali sme si, že budeme jednať spoločne.«

»Vidiš Morstan,« povedal »že Small je muž pevného slova a môžeme mu dôverovať.«

»Je to špinavá záležitosť« poznamenal druhý. No, len peniaze nás môžu vytrhnúť z ťažkostí.«

»V poriadku teda Small,« povedal major, »No najsamprv musíme preskúmať pravdivosť vášho tvrdenia a spoznať miesto, kde je poklad ukrytý. Ja sa pozriem potom do Indie, aby som všetko zariadil.«

»Nie tak rýchlo pánovia,« povedal som tvrdo, aby som ho schladil. »Musím mať súhlas svojich troch priateľov. Sme štyria!«

»Nesmysel! Čo majú traja divosi s naším ujednaním spoločného?«

»Čierny, alebo modrý,« povedal som neústupne »som s nimi sprísahaný.«

»Druhé pojednávanie sa odohralo už v prítomnosti Mohameta Singha, Abdullaha Khana a Dost Akbara. Napokon sme sa dohodli tak, že vydáme obom dôstojníkom plán z pevnosti Agra a označíme im miesta, kde bol skrytý poklad. Major Sholto sa vydal teda do Indie, aby zistil, či je poklad ešte na mieste a vyslal potom pre nás jachtu.

V Agre sme si potom mali rozdeliť poklad. Všetko sme potvrdili svojou prisahou a ja som vystavil dve nové mapy, podpísané nami štyrmi.

»No Sholto sa z Indie nevrátil. Zakrátko potom mi kapitán Morstan ukázal soznam cestujúcich z istej poštovej lodi v ktorom bolo aj meno majora Sholta. Zomrel mu vraj strýc a on sa vzdal vojenskej dráhy, aby prebral bohaté dedičstvo po ňom. Morstan odišiel do pevnosti Agra a presvedčil sa, že poklad je podľa očakávania už vykopaný. Sholto si ho ponechal bezohľadne pre seba celý. Odvtedy som žil len pomste a úteku, ktorý mohol uskutočniť pomstu na majorovi.

»No prešlo mnoho rokov, kým nadišiel vhodný čas. Zmienil som sa už, že som sa u Dr. Sormertona priučil medicíne. Jedného dňa bol doktor zachvátený horúčkou, keď nám trestná výprava priniesla s hôr malého, postriešaného ostrova. Bol k smrti chorý a ja som sa ho ujal, hoci bol zlostný ako jedovatý had. Po niekoľkých mesiacoch sa mi ho podarilo celkom uzdraviť. Obľúbil si ma a bol mi taký vďačný, že sa viac odo mňa nepohol ani na krok. Naučil som sa niečo z jeho reči a toto len zvýšilo jeho náklonnosť ku mne.

Menoval sa Tonga a bol výborným člnkárom a súčasne majiteľom veľkého kanoe. Keď som zbadal, že mi je oddaný, prehovoril som ho, aby mi dopomohol k úteku. Mal priplávať v noci s člnom na miesto, ktoré nebolo strážené a tam počkať na mňa. Mal vziať aj zásoby jedla na dlhší čas.

V dohovorenú noc bol verný Tonga na svojom mieste. Priniesol so sebou celý svoj majetok aj s božstvami. Desať dní sme sa zmietali na vlnách mora, dôverujúc v šťastie a na jedenásty deň nás objavila nákladná loď, ktorá viezla do Singapuru do Jinddah malajských robotníkov. Vzali nás medzi seba a starali sa tým, menej o nás, čím viacej o svoj rum.

Nebudem vám podrobne rozprávať, čo všetko sme potom na potulkách svetom skúsili, ale pokladali sme za dôležité pozrieť sa vždy po nejakom čase do Londýna. Vždy som pritom mal pred očami uskutočnenie pomsty a myslel som na Sholta aj v noci. Pred štyrmi rokmi som ho objavil v Anglicku. Zistil som pomocou spojenca,

že prechováva drahokamy. Pokúsil som sa mnohorozy naadnúť ho, ale vždy bol v kruhu stráže a takisto bol strážený aj jeho dom.

Jedného dňa som sa dozvedel, že umiera. Votrel som sa do jeho záhrady a cez okno som zazrel, ako leží na smrtelnej posteli a pri ňom jeho dvaja synovia. Keď zachytil môj pohľad, zomrel vlastne zo strachu pred smrťou. Vnikol som potom do jeho bytu a prehliadol všetko v nádeji, že nájdem nejaké zápisky o tom, kde ukryl drahokamy. Všetko hľadanie bolo bezvýsledné.

Živil som sa v tom čase tým, že som poriadal predstavenia s Tongom na trhoch a rôznych iných miestach. Pritom on hral úlohu ľudozrúta a černošského tanečníka. Dostával som ustavične zprávy z Pondicherry Lodge a vysvitlo z nich, že sa sháňajú za pokladom. Konečne poklad bol objavený. Dozvedel som sa všetko pri načúvaní cez padacie dvere. Čas v ktorom Mr. Bartholomew Sholto zvykol večerať sa mi zdal najvhodnejším pre uskutočnenie zámerov. Priviedol som aj Tongu, ktorý sa vedel šplhať, ako mačka a dostal sa čoskoro cez strechu dnu, ale nemal šťastie. Bartholomew Sholto bol ešte v izbe. Tonga si myslieť, že mi spôsobí radosť, keď ho zabije. Keď mi pomohol dostať sa dnu cez okno pomocou povrazu, skoro sa rozplýval pýchou nad vykonaným činom. Bol skutočne prekvapený, keď som ho zbil koncom povrazu po celom tele pre jeho krvilačnosť. Vzal som potom poklad, zanechajúc znamenie štyroch na stole, ako dôkaz, že poklad sa dostal do rúk, ktoré majú naň najväčšie právo. Tonga potom svinul povraz a zatvoril okno. Sám sa vrátil späť tou cestou, ktorou sa tam dostal.

Neviem čo by som vám mal ešte povedať. Počul som od jedného námorníka hovoriť, že Smithova »Aurora« je neobyčajne rýchly čln a rozhodol som sa použiť ho. Sľúbil som mu veľkú sumu, keď nám bude slepo po ruke, no nezasvätil som ho do ničoho. Nezamlžal som vám nič a som rád, že som sa očistil pred vami z vraždy syna majora Sholta.

»Veľmi zaujímavé«, povedal Holmes. »Hoci som sa nič nového nezozvedel, okrem toho, že ste si priniesli vlastný povraz. V tom som si nebol istý. Mimo toho som sa domnieval, že Tonga stratil všetky svoje šípy a v člne chcel predsa ešte jeden vystreliť na nás.«

»Stratil ich všetky, sir, okrem toho, ktorý bol v tržbici.«

»Well Holmes«, povedal Athelney Jones. »Ste zaujímavý chlapík a všetci dobre vieme, že ste znalcom činu. No musím už započat s vykonávaním svojich povinností. Budem sa istejšie

cítiť, keď náš zajatec bude za mrežami. Koč ešte čaká spolu s dvomi policajnými inšpektormi. So... vám veľmi vďačný za pomoc a prajem vám dobrú noc.«

»Dobrá noc pánovia«, pozdravil pri odchode Jonathan Small.

»Well a takto sa končí naša malá dráma«, poznamenal som, keď sme sedeli už celkom sami a fajčili. »Mám podozrenie, že toto bola moja posledná príležitosť k štúdiu tvojich metód. Miss Morstan mi dodala smelosti považovať sa za jej budúceho manžela.«

»Tiež mám podozrenie«, poznamenal záhadne Holmes, »že ti nebudem môcť gratulovať k tomuto kroku.«

Boľ som zmätený.

»Máš nejaký dôvod k nespokojnosti s mojou voľbou?«

»Vôbec nie. Naopak myslím, že Miss Morstan je najpôvabnejšou ženou akú som keď videl a môže byť užitočná aj v práci, ktorú sme práve zakľúčili. Ale láska je záležitosť citov a všetko čo je citové sa prieči holej pravde, ktorá je výplňou môjho života. Nikdy sa nebudem môcť oženiť bez toho, že by som nenaštrbil svoju súdnosť.«

»Ja si v tomto smere viacej dôverujem«, povedal som so smiechom. »Len rozdelenie pôžitku vyplývajúceho z tohto prípadu sa mi zdá byť neúmerané a nespravodlivé. Všetko je tvojím dielom a predsa o zisk sa delíme s Jonesom. Ja som získal ženu a Jones slávu. Čo ostane pre teba?«

»Pre mňa«, povedal pokojne Sherlock Holmes, »je tu ešte fľaštička kokainu.«

Vystrel svoju dlhú, bielu ruku a načiahol sa po nej.

Koniec.

PREHRATÁ STÁVKA

Len Geffield

Pri Jima to bola vlastne urážka, že mal vo veľkých streleckých pretekoch súťažiť so ženou. A s akou ženou! Mabel bola i tu, na ranči Forth Williams, len ženou, hoci dva colty za pásom nepristaly jej plavým vlasom a krehkej postave. A takéto dievčatko má byť Jimovi súperom v streľbe.

Inak nemal proti Mabel nič, vlastne ju ani nepoznal. Ako ho mohli zaujímať ženy! Strielal a preháňal kone, to už áno! Dobre strieľal vedel vo Forth Williams vlastne každý, ale tak, ako Jim, nikto. Prirodzene bol na to aj namyslený.

Pred streleckými pretekmi, ktoré boly vždy najväčšou udalosťou vo Fort Williams bolo zvykom, aby sa dvaja súper, ktorí sa po ťažkých vylučovacích bojoch dostali až do finále, ešte pred pretekmi sišli a priateľsky sa porozprávali.

Tak sa Jim vydal na cestu za Mabel. Až teraz začal na ňu myslieť. Počul, že hospodári sama na malom ranči. Nechcel tomu veriť, ako to tá žena môže dokázať. Celkom sama vládne primitívnym chlapom, ktorému nie je nič sväté. Počul o nej, že má veľa starostí a že už má na svoj ranč aj veľkú hypotéku. Len veľká zásoba obilia a sena pomohla jej prečkať zimu. Teraz čaká na príhodný čas a potom odpredá všetko, čo nebude potrebovať a bude z najhoršieho von. Jim jej už chcel ponúknuť finančnú pomoc. Potom sa však hanbil a chcel odísť. Mabel však zvrtila reč na odľudnajúšie preteky.

Jej sebadôvera hraničila s pýchou a to Jima najviac hnevalo. Vôbec sa nad tým nezamyslel, že by mohol aj prehrať. Mabel ho však ustavične hnevala :

— Némá to pre vás cenu, dávať sa popoludní do boja, keď je jasné, že to vyhrám.

To ho skutočne už dopálilo. Ovládol sa však. A tak mu skutočne prišla vhod stávka, ktorú mu ponúkla Mabel: svoj ranč proti jeho peniazom. Jim rýchle prijíma a priznáva, že má ušetrené asi 5.000 dolárov. Sám však stávkou nebral vôbec vážne.

Program pretekov je už po celé roky nezmenený. Zvláštny stroj vyhadzuje malé, sklenené guľičky a pretekári ich musia sostreliť. Kto sa dva razy minie cieľa, prehráva. Ak nepadne rozhodnutie po desiatich ranách, vyhodí stroj dve guľičky naraz, a obe sa musia sostreliť. Potom sa strieľa tak dlho, kým niektorý zo súperov neminie dva razy sklenený cieľ.

Pre Jima bolo hračkou sostrelovať sklenené guľičky. Vyzeralo to, ako by ani nezdvihol ruku, s takou istotou strieľal. Ale Mabel neza-

ostávala. Po desiatich ranách splnili obaja svoju úlohu.

Jimovi výkon Mabel síce imponoval, čakal však, že teraz, keď sa bude strieľať do dvoch guľičiek, bude s jej umením koniec.

Jim strieľal prvý a obe sklenené guľičky boly vo chvílke na zemi. Zostal z nich len sklenený prášok.

Mabel sa chystá strieľať a Jim sa usmieva. Tvár sa mu však mení v grimasu, keď Mabel zasiahla presne svoj dvojitý cieľ. Jim však nie je sám, čo sa čuduje. Celý Forth Williams, ktorý sa prišiel pozrieť na tento nerovnaký súboj, stojí najprv nepohnuto a o chvíľu prepukne v obrovský jasot.

Strieľa sa ďalej. S každou ranou, ktorou Mabel zasiahne cieľ, ubúda Jimovi z istoty. Dav z Forth Mabel začal sympatizovať s Mabel.

Jim sbiera posledné zvyšky energie a žartovne hovorí :

— Nebojte sa, nebudem od vás žiadať váš ranč, môžete si ho nechať.

Mabel sa však nechce dať.

— Iste by som vás neprosila o takú veľkodušnosť a napokon i tak dostanem vašich päťtisíc dolárov.

To dievča strieľa ani čarodejnica. Jim cíti, že musí prísť chvíľa, keď mu vypovedia nervy službu. A rozhodnutie prichádza. Ruka sa zachveje — a obe rany minú cieľ.

Jim cíti posmech, ktorý mu patrí a slávu, čo dostáva Mabel. Mrzí ho to a rýchlo odchádza ztade preč.

Večer potom ide k Mabel na jej ranč, aby jej vyplatil prehratú stávkou. Prečo sa však musí presvedčať, že by nikdy nemohol ľubiť ženu, o ktorej nebol presvedčený, že je slabšia ako on?

Z dumania ho prebral tichý hovor. Jim sa zastavil a prekvapený vypočul rozhovor dvoch zamestnancov ranča :

— Je teda všetko v najlepšom poriadku ?

Ako sme sa dohovorili. O pol hodiny spadne v stodole omylom lampa. Na Teddyho sa môžeš spoľahnúť. Bude to skutočne vyzeráť ako nešťastlivá náhoda.

Už chcel Jim siahnuť po revolveri, ale ešte však si všetko rozmyslel.

Mabel bola vo chvílke na nohách, keď jej Jim zvestoval, čo sa chystá. Nezostávalo nič, ako sadnúť na koňa a dostať sa v polhodinke k stodole vzdialenej viac ako pätnásť kilometrov.

Íšlo o veľa. Keď Jim docvával ku stodole skorej ako Mabel, nezabudol si s istou samo-